

PARLAMENTUL REPUBLICII MOLDOVA

LEGE

pentru modificarea Legii nr.108/2016 cu privire la gazele naturale

Parlamentul adoptă prezenta lege organică.

Art. I. – Legea nr. 108/2016 cu privire la gazele naturale (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2016, nr. 193 – 203, art. 415), cu modificările ulterioare, se modifică după cum urmează:

1. La articolul 2:

- după noțiunea „*echipament de măsurare*” se completează cu noțiunea „*entitate pentru reconciliere*” cu următorul cuprins:

„*entitate pentru reconciliere* - entitate desemnată de Agenția Națională pentru Reglementare în Energetică care este responsabilă de efectuarea și primirea plăților compensatorii de egalizare către/de la operatorii sistemelor de distribuție, determinate în conformitate cu metodologia de calculare, aprobare și aplicare a tarifelor reglementate pentru serviciul de distribuție a gazelor naturale și aprobate de Agenția Națională pentru Reglementare în Energetică, pentru a se asigura că operatorii sistemelor de distribuție respectivi își recuperează integral veniturile reglementate și, concomitent, nu obțin venituri în exces celor reglementate atunci când aplică tariful uniform de distribuție a gazelor naturale;”;

- după noțiunea „*gestionarea congestiei*” se completează cu noțiunea „*hartă digitală a infrastructurii de gaze naturale operate*” cu următorul cuprins:

„*hartă digitală a infrastructurii de gaze naturale operate* - hartă digitală a tuturor elementelor infrastructurii de gaze naturale subterane și supraterane operate de către titularul de licență pentru transportul gazelor naturale, de către titularul de licență pentru distribuția gazelor naturale sau de către titularul autorizației pentru sistemul de distribuție închis, creată și gestionată de către fiecare dintre aceștia în sistemul național de coordonate MOLDREF99 și stocată în formatul sistemului informațional geografic și/sau în baza de date spațială”;

- după noțiunea „*participant la piața gazelor naturale*” se completează cu noțiunea „*participant la procesul de proiectare, construcție și gestionare a patrimoniului public și privat*” cu următorul cuprins:

„*participant la procesul de proiectare, construcție și gestionare a patrimoniului public și privat* - proiectant certificat, inginer topograf/geodez certificat, inginer cadastral certificat, arhitect certificat, autoritățile administrației publice centrale și locale”;

- definiția noțiunii de „întreprinderi mici” se exclude;

- după noțiunea „*tarif reglementat pentru serviciul de transport al gazelor naturale*” se completează cu noțiunea „*tarif uniform de distribuție a gazelor naturale*”:

„*tarif uniform de distribuție a gazelor naturale* - tarif unic pentru prestarea serviciului de distribuție a gazelor naturale, determinat și aprobat de Agenția Națională pentru Reglementare în Energetică, care se stabilește și se aplică în comun pentru toți operatorii sistemelor de distribuție în raport cu rețelele de distribuție a gazelor naturale pe care le operează. Tariful uniform de distribuție a gazelor naturale poate fi stabilit în mod diferențiat în funcție de nivelul de presiune din rețelele de distribuție a gazelor naturale;”.

2. La articolul 4

1) alin. (1)

- La lit. h) textul „stabilită la art. 108²” se substituie cu textul „stabilită la art. 108¹”;

- Se completează cu lit. h¹) și h²) cu următorul cuprins:

„h¹) desemnează, la propunerea organului central de specialitate al administrației publice în domeniul energiei, furnizorul care urmează să aprovizioneze cu gaze naturale regiunea în care operează operatorii de sistem nelicențiați;

h²) autorizează, în condițiile stabilite la art. 85¹ alin. (11), o întreprindere din regiunea în care operează operatorii de sistem nelicențiați, să încheie contractele corespunzătoare cu operatorul sistemului de transport, cu operatorii platformelor de tranzacționare, cu alte întreprinderi de gaze naturale pentru a asigura aprovizionarea cu gaze naturale a regiunii respective”;

2) alin. (2¹) textul ”prevăzute la art. 108¹ - 108³” se substituie cu textul ”108²-108³”.

3. La articolul 7,

- Alin. (1), la lit. f¹) cuvintele ”din posesia agenților economici care nu au relații cu bugetul public național” se substituie cu cuvintele ”situat în regiunea în care operează operatorii de sistem nelicențiați”;

- Alin. (2), la lit. d) cuvintele ”pentru serviciul de distribuție a gazelor naturale, inclusiv tarifele diferențiate în funcție de nivelul presiunii în rețelele de gaze naturale” se substituie cu cuvintele ”tariful pentru serviciul de distribuție a gazelor naturale sau tariful uniform de distribuție a gazelor naturale, care pot fi diferențiate în funcție de nivelul de presiune din rețelele de distribuție a gazelor naturale”;

- Se completează cu alineatele (4²) cu următorul cuprins:

„(4²) În legătură cu aplicarea mecanismului aferent tarifului uniform de distribuție a gazelor naturale prevăzut la art. 99³, Agenția desemnează entitatea pentru reconciliere, determină și aprobă tariful uniform de distribuție a gazelor naturale, plățile compensatorii de egalizare, precum și examinează și aprobă veniturile reglementate ale operatorilor sistemelor de distribuție, cu respectarea principiilor stabilite în prezenta lege. Agenția desemnează în calitate de entitate pentru reconciliere operatorul sistemului de distribuție care a întrunit următoarele cerințe: 1) operează activ în sectorul gazelor naturale, 2) are unul din cele mai mari venituri obținute din desfășurarea activității de distribuție a gazelor naturale în sectorul gazelor naturale din Republica Moldova în ultimul an calendaristic anterior celui care precedă desemnării, 3) a implementat principiile aferente separării operatorului sistemului de distribuție stabilite la art. 44 – art. 45. Entitatea pentru reconciliere se desemnează periodic pentru un termen de 5 ani.”

4. La Articolul 15

- alineatul (1¹) cuvintele ”în legătură cu realizarea de către Agenție a atribuției stabilite la art. 16, precum și a altor atribuții stabilite de prezenta lege,” se substituie cu cuvintele ”în contextul suspendării sau al retragerii licenței de către Agenție,”;

- se completează cu alineatul (5¹), după cum urmează:

„(5¹) operatorii de sistem sunt obligați să dețină harta digitală a infrastructurii de gaze naturale operate, să o actualizeze în permanență, în corespundere cu extinderea infrastructurii respective sau cu alte modificări survenite. Operatorii de sistem vor asigura accesul la harta digitală a infrastructurii operate, prin servicii de rețea, conform standardelor infrastructurii naționale de date spațiale, pentru autoritatea de reglementare în domeniul energetic și participanții la procesul de proiectare, construcție și gestionare a patrimoniului public și privat. Cerințele minime obligatorii față de harta digitală a infrastructurii de gaze naturale operate, structura informațiilor și accesul la harta digitală sunt reglementate printr-un regulament aprobat de Guvern.”

4. Articolul 16 se completează cu alineatul (6¹) cu următorul cuprins:

„(6¹) Furnizorul desemnat de Agenție în conformitate cu alin. (6) preia consumatorii finali în baza hotărârii Agenției, fără prezentarea unei cereri speciale de către consumatorii finali respectivi. Pentru a asigura furnizarea în condiții optime a gazelor naturale consumatorilor finali preluați de la furnizorul a cărui licență a fost suspendată, numărul cărora depășește semnificativ numărul consumatorilor finali ai furnizorului desemnat de Agenție în conformitate cu alin. (6),

ultimul poate solicita furnizorului a cărui licență a fost suspendată să îi ofere asistență în legătură cu facturarea și deservirea consumatorilor finali preluați, pe perioada de cel mult 12 luni și în baza unui acord încheiat în acest sens. Furnizorul a cărui licență a fost suspendată este obligat să dea curs cererii respective.”

5. Articolul 17 se completează cu alineatul (5¹) cu următorul cuprins:

”(5¹) Furnizorul desemnat de Agenție în conformitate cu alin. (5) preia consumatorii finali în baza hotărârii Agenției, fără prezentarea unei cereri speciale de către consumatorii finali respectivi. Pentru a asigura furnizarea în condiții optime a gazelor naturale consumatorilor finali preluați de la furnizorul a cărui licență a fost retrasă, numărul cărora depășește semnificativ numărul consumatorilor finali ai furnizorului desemnat de Agenție în conformitate cu alin. (5), ultimul poate solicita furnizorului a cărui licență a fost retrasă să îi ofere asistență în legătură cu facturarea și deservirea consumatorilor finali preluați, pe perioada de cel mult 12 luni și în baza unui acord încheiat în acest sens. Furnizorul a cărui licență a fost retrasă este obligat să dea curs cererii respective.”

6. La articolul 26 alin. (4) cuvintele ”din posesia agenților economici care nu au relații cu bugetul public național” se substituie cu cuvintele ”situate în regiunea în care operează operatorii de sistem nelicențiați”.

7. Articolul 46 alineatul (1) se completează cu literele e¹) și e²) cu următorul cuprins:

„e¹) să achite plăți compensatorii de egalizare entității pentru reconciliere atunci când contul de regularizare înregistrează un sold negativ, în contextul aplicării mecanismului aferent tarifului uniform de distribuție a gazelor naturale în conformitate cu art. 99³;

e²) să primească plăți compensatorii de egalizare de la entitatea pentru reconciliere, atunci când contul de regularizare înregistrează un sold pozitiv, în contextul aplicării mecanismului aferent tarifului uniform de distribuție a gazelor naturale în conformitate cu art. 99³.”

8. Articolul 49:

1) la alin. (1), în propoziția a doua, după cuvintele „le suportă operatorul sistemului de distribuție” se introduce textul „cu excepția cazului prevăzut la alin. (4¹)”;

2) se completează cu un alineat nou, cu următorul cuprins:

„(4¹) În cazul proiectelor de dezvoltare a rețelelor de distribuție a gazelor naturale într-o localitate sau într-o anumită zonă, a căror eficiență economică nu poate fi demonstrată, acestea pot fi incluse în planul de dezvoltare și planul anual de investiții al operatorului sistemului de distribuție cu condiția că autoritatea publică locală, fie solicitantul, își asumă nemijlocit printr-un acord scris încheiat cu operatorul de sistem, să achite contribuția financiară în partea neacoperită pentru demonstrarea eficienței economice, în conformitate cu Regulamentul privind dezvoltarea rețelelor de distribuție a gazelor naturale. Contribuția solicitantului la construcția rețelei de distribuție a gazelor naturale nu acordă acestuia dreptul de proprietate asupra rețelei respective. În acest caz, determinarea cheltuielilor de amortizare în scopuri tarifare se va realiza prin prisma art. 99 alin. (3¹).”

9. La articolul 80,

Alin. (3) va avea următorul cuprins:

”(3) Fiecare consumator final are dreptul la alegerea liberă și la schimbarea furnizorului, cu condiția că și-a onorat obligațiile de plată a gazelor naturale consumate față de furnizorul actual sau și-a reeșalonat aceste obligații de comun acord cu furnizorul actual, de asemenea are dreptul de a dispune de toate datele relevante cu privire la consumul de gaze naturale. La schimbarea furnizorului, consumatorul final nu poate fi obligat la plata vreunei taxe.”;

- la alin. (4) cuvintele ”consumatorii casnici și întreprinderile mici” se substituie cu cuvintele ”consumatorii casnici, consumatorii noncascnici mici, precum și întreprinderile și instituțiile care prestează servicii sociale esențiale”.

10. La articolul 85 alin. (9) penultima frază cuvintele „și să le prezinte spre informare Agenției” se substituie cu cuvintele „și, cu excepția situației în care achiziționarea gazelor naturale se efectuează centralizat, sunt obligați să le prezinte spre informare Agenției”.

11. După articolul 85 se completează cu articolul 85¹, cu următorul cuprins:

”**Articolul 85¹.** Aprovizionarea cu gaze naturale a regiunii în care operează operatorii de sistem nelicențiați

(1) Aprovizionarea cu gaze naturale a regiunii în care operează operatorii de sistem nelicențiați se realizează de furnizorul desemnat de Guvern în conformitate cu art. 4 alin. (1) lit. h¹).

(2) Furnizorul desemnat de Guvern urmează să întreprindă acțiunile necesare pentru asigurarea livrării gazelor naturale prin intermediul rețelelor de gaze naturale exploatate de operatorul sistemului de transport licențiat în Republica Moldova.

(3) Furnizorul desemnat de Guvern este obligat să își asume responsabilitatea financiară pentru dezechilibrele create de consumatorii finali prevăzuți la alin. (1) din prezentul Articol, să încheie contractul de echilibrare cu operatorul sistemului de transport, să depună garanții financiare și să achite pentru dezechilibrele create în legătură cu aprovizionarea cu gaze naturale a regiunii în care operează operatorii de sistem nelicențiați.

(4) Furnizorul desemnat de Guvern este obligat să creeze și să mențină stocuri de gaze naturale pentru a asigura acoperirea a cel puțin 15% din consumul mediu anual de gaze naturale al consumatorilor casnici, precum și al întreprinderilor și instituțiilor care prestează servicii sociale esențiale din regiunea în care operează operatorii de sistem nelicențiați, determinat pentru ultimii 5 ani calendaristici. Stocurile de gaze naturale se creează gradual în conformitate cu planul stabilit în hotărârea de Guvern prin care se desemnează furnizorul respectiv.

(5) Cantitatea anuală de gaze naturale ce urmează a fi stocată de furnizorul desemnat de Guvern se stabilește anual de Guvern până pe 30 aprilie a anului curent, în baza informației prezentate de furnizorul desemnat cel târziu până la data de 1 aprilie.

(6) În legătură cu realizarea obligației prevăzute la alin. (4) din prezentul articol, furnizorul desemnat de Guvern, aplică prevederile stabilite la art. 108³ alin. (1) – (4), (6).

(7) Anual, până la 15 noiembrie, furnizorul desemnat de Guvern urmează să prezinte organului central de specialitate al administrației publice în domeniul energiei și Agenției informații cu privire la cantitatea de gaze naturale stocate, statele în care sunt create și menținute stocurile de gaze naturale, dacă acestea sunt create și menținute direct sau prin intermediul altor furnizori sau traderi de gaze naturale, precum și referitor la ruta pe care urmează să fie livrate gazele naturale la hotarele Republicii Moldova, cu prezentarea acordurilor încheiate în vederea rezervării capacității în rețelele relevante de transport al gazelor naturale.

(8) Furnizorul desemnat de Guvern este obligat să prezinte Agenției alte informații și documente solicitate de aceasta în legătură cu îndeplinirea de către aceasta a monitorizării modului în care furnizorul desemnat de Guvern își îndeplinește obligațiile prevăzute la alin. (4) – (6) din prezentul articol.

(9) La constatarea de către Agenție a faptului că furnizorul desemnat de Guvern nu a îndeplinit, a îndeplinit cu întârziere sau a îndeplinit defectuos obligația de stocare, inclusiv a faptului că nu au fost rezervate capacitățile necesare în rețelele de transport al gazelor naturale pentru a asigura livrarea la hotarele Republicii Moldova a gazelor naturale stocate, precum și în cazul în care furnizorii de gaze naturale obligați nu prezintă la solicitare sau refuză să prezinte informațiile și documentele prevăzute la alin. (7) și (8), aceasta aplică sancțiuni financiare prevăzute la art. 113, alin. (1) lit. f) și la alin. (1¹) și alin. (1²) și stabilește un termen pentru executarea obligației de stocare de către furnizorul respectiv.

(10) Achitarea sancțiunii financiare aplicate de Agenție în conformitate cu alin. (9) nu exonerează furnizorul desemnat de Guvern de necesitatea realizării obligației de stocare în termenele stabilite de Agenție.

(11) În cazuri excepționale, la propunerea organului central de specialitate al administrației publice în domeniul energiei, Guvernul poate autoriza o întreprindere din regiunea în care operează operatorii de sistem nelicențiați să încheie contractele corespunzătoare cu operatorul sistemului de transport, cu operatorii platformelor de tranzacționare, cu alte întreprinderi de gaze naturale pentru a asigura aprovizionarea cu gaze naturale a regiunii respective. Hotărârea de Guvern aprobată în acest sens urmează să stabilească perioada pentru care se autorizează măsurile respective, obligațiile de serviciu public stabilite în raport cu întreprinderile de gaze naturale, obligațiile întreprinderii autorizate, precum și condițiile în care urmează să fie încheiate contractele corespunzătoare.”.

12. La articolul 89,

- alin. (1) cuvintele ”consumatorii casnici și întreprinderile mici” se substituie cu cuvintele ”consumatorii casnici, consumatorii noncasnici mici, precum și întreprinderile și instituțiile care prestează servicii sociale esențiale”;

- la alin. (2¹) ultima frază se expune după cum urmează:

” Agenția atribuie funcția respectivă furnizorului de gaze naturale care întrunește următoarele cerințe:

a) este titular de licență valabilă pentru furnizarea gazelor naturale și operează activ pe piața de gaze naturale din Republica Moldova;

b) are una din cele mai mari cifre de afaceri cumulate de furnizare de gaze naturale din cadrul pieței de gaze naturale din Republica Moldova în ultimul an calendaristic anterior celui al unei proceduri de desemnare;

c) este separat de orice alte activități care nu au legătură cu tradingul și furnizarea gazelor naturale;

d) este înregistrat în calitate de participant la piața angro a gazelor naturale din Republica Moldova;

e) are încheiate cu operatorul sistemului de transport și, respectiv cu operatorul sistemului de distribuție contract pentru prestarea serviciului de transport, contract pentru echilibrare și, respectiv, contract pentru prestarea serviciului de distribuție;

f) nu are datorii la contribuțiile aferente stocurilor de securitate;

g) alte cerințe stabilite prin hotărârea Agenției.”

13. La articolul 90 alin. (2¹) ultima fraza se expune în următoarea redacție: ”După examinarea circumstanțelor existente, Agenția este în drept să decidă impunerea obligației de serviciu public privind furnizarea de ultimă opțiune furnizorilor care furnizează gaze naturale anumitor categorii de consumatori finali în contextul obligației de serviciu public stabilite la art.89 sau unui alt furnizor de gaze naturale care întrunește următoarele cerințe:

a) este titular de licență valabilă pentru furnizarea gazelor naturale și operează activ pe piața de gaze naturale din Republica Moldova;

b) are una din cele mai mari cifre de afaceri cumulate de furnizare de gaze naturale din cadrul pieței de gaze naturale din Republica Moldova în ultimul an calendaristic anterior celui al unei proceduri de desemnare;

c) este separat de orice alte activități care nu au legătură cu tradingul și furnizarea gazelor naturale;

d) este înregistrat în calitate de participant la piața angro a gazelor naturale din Republica Moldova;

e) are încheiate cu operatorul sistemului de transport și, respectiv cu operatorul sistemului de distribuție contract pentru prestarea serviciului de transport, contract pentru echilibrare și, respectiv, contract pentru prestarea serviciului de distribuție;

f) nu are datorii la contribuțiile aferente stocurilor de securitate;

g) alte cerințe stabilite prin hotărârea Agenției.”.

14. La articolul 97¹,

- la alin. (1) lit. b) cuvintele „are loc în cadrul exercitării muncii” se substituie cu cuvintele ”în temeiul legii sau în cadrul exercitării muncii”;

- la alin. (4) lit. c) cuvintele „prevăzute în cap. XV, în cazul în care se constată apariția situației excepționale în sectorul gazelor naturale, iar mecanismele de piață pe întreg teritoriul țării au fost suspendate” se substituie cu cuvintele „prevăzute în cap. XV, sau deciziile Comisiei pentru Situații Excepționale în cazul în care se constată apariția situației excepționale, iar aplicarea mecanismelor de piață au fost suspendate”.

15. Articolul 97²,

- alin. (1) se completează cu textul ”în conformitate cu criteriile stabilite de Agenție prin hotărârea adoptată conform alin. (5) din prezentul Articol”;

- la alin. (6) cuvintele ”privind publicarea informațiilor, privind termenul și modul de publicare a acestora” se substituie cu cuvintele ”privind publicarea informațiilor, inclusiv în codul rețelilor de gaze naturale stabilit la art. 67, în special privind termenele și modul de publicare a acestora”;

- se completează cu alin. (8) în următoarea redacție:

”(8) Prevederile stabilite la alin. (1) – (7) din prezentul Articol se aplică inclusiv în raport cu operatorul sistemului de transport, operatorul sistemului de distribuție. În cazul în care operatorului sistemului de transport i s-a acordat o derogare de la obligația de a publica anumite date, informații în conformitate cu prevederile prezentei Legi, operatorul sistemului de transport este exonerat de obligația prevăzută la alineatul (1) din prezentul Articol în ceea ce privește publicarea datelor, a informațiilor respective.”.

16. La articolul 97³,

- alin. (1) se expune în următoarea redacție:

”(1) Orice persoană care intermediază cu titlu profesional tranzacții cu produse energetice angro este obligată să își desfășoare activitatea și să stabilească și să mențină mecanisme și proceduri eficiente pentru a identifica situațiile de încălcare a cerințelor stabilite la art. 97¹ și la art. 97⁴. În cazul în care o persoană care intermediază tranzacții cu titlu profesional are motive întemeiate să suspecteze că o tranzacție ar putea încălca prevederile art. 97¹ sau ale art. 97⁴, persoana respectivă este obligată să notifice fără întârziere Agenția despre acest fapt.”;

- La alin. (2) după cuvintele ”activitatea de intermediere a tranzacțiilor” se completează cu cuvintele ”cu titlu profesional”;

17. Articolul 97⁴,

- La alin. (2) sbpt. 1) lit. b) cuvântul ”consideră” se substituie cu cuvântul ”demonstrează”;

- La alin. (2) sbpt. 1) lit. c) cuvântul ”informații” se substituie cu cuvântul ”semnale”;

- La alin. (2) sbpt. 2) lit. c) cuvântul ”mesaje” se substituie cu cuvântul ”semnale”, iar cuvântul ”informații” se substituie cu cuvintele ”știri”;

- Se completează cu alin. (3) cu următorul cuprins:

”(3) În cazul în care se difuzează informații în scop jurnalistic sau ca expresie artistică, o astfel de difuzare a informațiilor se evaluează ținând cont de actele normative care reglementează libertatea presei și libertatea de exprimare în alte mijloace media, cu excepția cazului în care:

a) aceste persoane obțin, direct sau indirect, avantaje sau beneficii ca urmare a diseminării informațiilor în cauză; sau

b) divulgarea sau difuzarea informațiilor respective se face cu intenția de a induce piața în eroare cu privire la cererea, oferta sau prețul produselor energetice angro.”.

18. Articolul 97⁵ va avea următorul cuprins:

”Articolul 97⁵. Monitorizarea pieței gazelor naturale

(1) Agenția asigură crearea condițiilor necesare pentru o concurență efectivă pe piața gazelor naturale și pentru dezvoltarea acesteia, inclusiv prin promovarea, în actele sale normative de reglementare, a principiilor echității, transparenței și nediscriminării.

(2) Agenția monitorizează piața gazelor naturale, în special activitatea de tranzacționare cu produse energetice angro pentru a detecta și preveni tranzacționarea bazată pe informații privilegiate și manipularea pieței, precum și cazurile de abuz de poziție dominantă pe piață. În acest scop, Agenția este în drept să colecteze informații despre posibile încălcări de pe piața gazelor naturale în conformitate cu prezentul articol, precum și să efectueze investigații și controale în conformitate cu prezenta lege și Legea nr. 174/2017 cu privire la energetică. Agenția inițiază investigații sau efectuează controale din oficiu, la sesizarea organului central de specialitate al administrației publice în domeniul energiei, a unei alte autorități publice, inclusiv a Consiliului Concurenței, la sesizarea Comitetului de Reglementare al Comunității Energetice sau la cererea depusă de un participant la piață. Participanții la piață sunt obligați să se abțină de la obstrucționarea prin orice mijloace a Agenției în legătură cu efectuarea controalelor și a investigațiilor pe piața gazelor naturale.

(3) Agenția este în drept, printr-o notificare scrisă, să solicite oricărui participant la piață sau persoană menționată la alin. (4) lit. b) – e) să furnizeze în numele lor informațiile solicitate și documentele corespunzătoare în legătură cu îndeplinirea funcției de monitorizare a integrității și transparenței pieței gazelor naturale. Aceste persoane trebuie să coopereze cu Agenția și să transmită informațiile necesare acesteia pentru realizarea funcției de monitorizare a pieței gazelor naturale.

(4) În sensul alin. (3) informațiile vor fi furnizate de:

a) participantul la piață;

b) o parte terță care acționează în numele participantului la piață;

c) un sistem de raportare a tranzacțiilor;

d) o piață organizată, un sistem de corelare a tranzacțiilor sau o altă persoană care intermediază tranzacții cu titlu profesional;

e) un registru de tranzacții înregistrat sau recunoscut în temeiul actelor normative care reglementează piețele financiare privind tranzacțiile cu instrumente derivate de gaze naturale, contrapărțile centrale și registrele de tranzacții.

(5) Informațiile prevăzute la alin. (3) vor include, dar fără a se limita la, o evidență a tranzacțiilor de pe piețele angro de gaze naturale, inclusiv a ordinelor de tranzacționare.

(6) Agenția aprobă hotărârea prin care se stabilește setul de cerințe cu privire la examinarea denunțurilor și o publică pe site-ul web oficial.

(7) Lunar, Agenția elaborează și publică pe site-ul web oficial raportul de monitorizare a pieței gazelor naturale, care cuprinde prețurile medii înregistrate, cantitățile tranzacționate, numărul de participanți la piață și indicatorii de concentrare a pieței, inclusiv informațiile rezultate din activitatea entității de echilibrare și a operatorilor platformelor de tranzacționare.

(8) Agenția întocmește un raport privind piața gazelor naturale, care va face parte din raportul anual de activitate al Agenției, și care va conține informații detaliate privind organizarea și funcționarea pieței gazelor naturale, nivelul de lichiditate al piețelor angro, informații privind tendințele evoluțiilor înregistrate pe piața gazelor naturale, precum și alte informații legate de funcțiile Agenției privind monitorizarea pieței gazelor naturale.

(9) Agenția transmite Secretariatului Comunității Energetice raportul menționat la alin. (8) în partea ce ține de realizarea funcțiilor de monitorizare a pieței gazelor naturale.

(10) Hotărârile Agenției referitoare la investigațiile și/sau controalele realizate și rapoartele anuale privind monitorizarea pieței gazelor naturale se publică pe site-ul web oficial al Agenției.”.

19. La articolul 97⁶,

- alin. (1) se expune în următoarea redacție:

”(1) Agenția poate iniția investigații privind funcționarea pieței gazelor naturale, din oficiu sau la recepționarea unei cereri sau a unei sesizări prevăzute la Art. 97⁵, alin. (2).”;

- La alin. (3) lit. a) va avea următorul cuprins:

”a) de a efectua, în comun cu Consiliul Concurenței, investigații pe piața gazelor naturale;”;

- Se completează cu alin. (5) și (6) cu următorul cuprins:

”(5) În cazul în care, în cadrul investigației se constată circumstanțe care indică o încălcare a Legii concurenței nr. 183/2012, Agenția sesizează Consiliul Concurenței despre acest fapt.

(6) Prevederile prezentei legi cu privire la efectuarea investigațiilor de către Agenție se aplică fără a aduce atingere competenței generale a Consiliului Concurenței de a efectua investigații în temeiul Legii concurenței nr. 183/2012. Efectuarea investigațiilor privind cazurile cartelurilor ține de competență exclusivă a Consiliului Concurenței.”.

20. Articolul 97⁷,

- La alin. (1) cuvintele ”integrității și transparenței” se exclud, iar cuvintele ”și din țările părți ale Comunității Energetice din statele membre ale Uniunii Europene” se substituie cu cuvintele ”, din țările părți ale Comunității Energetice și/sau din statele membre ale Uniunii Europene”;

- La alin. (4) cuvântul ”influențează” se înlocuiește cu cuvântul ”afectează”, iar cuvintele ” și care contravin principiilor privind excluderea abuzului pe piață și a manipulării pieței, stabilite în prezenta lege,” se exclud;

21. La art. 97⁸,

- La alin. (3) cuvintele ”baza de date comerciale de care dispune” se înlocuiesc cu cuvintele ”baza sa de date comerciale”;

- La alin. (6) lit. a) cuvintele ”care au lucrat pentru Agenție” se substituie cu cuvintele ” care au lucrat în cadrul și pentru Agenție”;

- Alin. (9) va avea următorul cuprins:

”(9) Agenția elaborează și aprobă hotărârea cu privire la cerințele ce țin de protecția datelor la colectarea și prelucrarea informațiilor în contextul exercitării funcției de monitorizare a pieței gazelor naturale, cu respectarea actelor normative care reglementează protecția datelor.”;

- Se completează cu alin. (10) cu următorul cuprins:

”(10) Prevederile prezentului articol nu împiedică Agenția să transmită sau să facă schimb de informații confidențiale cu autoritățile relevante din alte Părți Contractante ale Comunității Energetice precum și din Statele Membre ale Uniunii Europene, cu condiția ca acestea să nu fi fost primite de la o autoritate a altui stat Parte Contractantă a Comunității Energetice, a unui Stat Membru al Uniunii Europene, de la Comitetul de Reglementare al Comunității Energetice sau de la Secretariatul Comunității Energetice.”.

22. La articolul 98 alineatul (2), litera b) va avea următorul cuprins:

„b) tarifele reglementate pentru serviciul de distribuție a gazelor naturale sau tariful uniform de distribuție a gazelor naturale, care pot fi diferențiate în funcție de nivelul de presiune din rețelele de distribuție a gazelor naturale;”;

23. Articolul 99 se completează cu alineatul (5¹) cu următorul cuprins:

„(5¹) Tariful uniform de distribuție a gazelor naturale prevăzut la art. 99³ se stabilește în conformitate cu metodologia de calculare, aprobare și aplicare a tarifelor reglementate pentru serviciul de distribuție a gazelor naturale, care reflectă principiile stabilite la art. 99³ și include cel puțin următoarele:

a) modul de calculare și de aplicare a tarifului uniform de distribuție a gazelor naturale;
b) modul de determinare a veniturilor reglementate ale fiecărui operator al sistemului de distribuție;

c) frecvența efectuării plăților de egalizare în avans, care urmează să fie achitate de către operatorii sistemelor de distribuție sau către aceștia și mecanismul de determinare a acestora. Frecvența plăților de egalizare în avans stabilită de Agenție trebuie să garanteze că operatorii sistemelor de distribuție cu soldul contului de regularizare pozitiv își pot recupera costurile în timp util;

d) mecanismul de determinare a plăților de reconciliere pentru decontarea conturilor de regularizare ale operatorilor sistemelor de distribuție și calendarul plăților respective;

e) mecanismul de recuperare a oricărui deficit tarifar înregistrat în conturile de regularizare ale operatorilor sistemelor de distribuție, datorat achitării întârziate sau neachitării plăților compensatorii de egalizare de către acei operatori ai sistemelor de distribuție ale căror conturi de regularizare înregistrează solduri negative.”.

24. Legea se completează cu Articolul 99³ cu următorul cuprins:

„**Articolul 99³.** Tariful uniform de distribuție a gazelor naturale

(1) Tariful uniform de distribuție a gazelor naturale se stabilește în raport cu toți operatorii sistemelor de distribuție, cu respectarea principiilor stabilite în prezentul Articol.

(2) Agenția determină și aprobă tariful uniform de distribuție a gazelor naturale care se aplică în comun de către toți operatorii sistemelor de distribuție, precum și plățile compensatorii de egalizare care urmează să fie achitate de operatorii sistemelor de distribuție entității pentru reconciliere sau viceversa, în conformitate cu metodologia de calculare, aprobare și aplicare a tarifelor reglementate pentru serviciul de distribuție a gazelor naturale. Plățile compensatorii de egalizare includ plățile de egalizare în avans, efectuate pe parcursul perioadei tarifare și plățile de reconciliere. Agenția publică pe pagina sa electronică oficială hotărârile de aprobare a tarifului uniform de distribuție a gazelor naturale și a plăților compensatorii de egalizare.

(3) La determinarea tarifului uniform de distribuție a gazelor naturale și a plăților de egalizare în avans, Agenția trebuie să ia în considerare veniturile reglementate agregate determinate pentru toți operatorii sistemelor de distribuție și volumele agregate de gaze naturale transportate prin toate rețelele de distribuție a gazelor naturale. În acest scop, Agenția examinează și aprobă veniturile reglementate prezentate spre examinare de fiecare operator al sistemului de distribuție în conformitate cu art. 100.

(4) Pentru a asigura faptul că fiecare operator al sistemului de distribuție își recuperează integral veniturile reglementate, sau nu obține venituri în exces celor reglementate atunci când percepe tariful uniform de distribuție a gazelor naturale, se aplică un mecanism de compensare între operatorii sistemelor de distribuție (în continuare – mecanism de compensare). În cadrul mecanismului de compensare, operatorii sistemelor de distribuție care colectează venituri mai mari decât veniturile lor reglementate (soldul contului de regularizare este negativ) achită plăți compensatorii de egalizare, iar operatorii sistemelor de distribuție care colectează venituri mai mici decât venitul reglementat necesar (soldul contului de regularizare este pozitiv) primesc plăți compensatorii de egalizare.

(5) Agenția menține, pentru fiecare operator al sistemului de distribuție, un cont de regularizare, în care ține evidența diferenței dintre venitul reglementat al operatorului sistemului de distribuție, aprobat conform alin. (3) al prezentului articol, și veniturile efectiv încasate de operatorul sistemului de distribuție respectiv din aplicarea tarifului uniform de distribuție a gazelor naturale.

(6) Entitatea pentru reconciliere primește plăți de egalizare în avans de la operatorii sistemelor de distribuție cu soldul contului de regularizare negativ și achită plăți de egalizare în avans operatorilor sistemelor de distribuție cu soldul contului de regularizare pozitiv pe parcursul fiecărei perioade tarifare.

(7) După încheierea perioadei tarifare, entitatea pentru reconciliere primește și achită plăți de reconciliere de la/către operatorii sistemelor de distribuție, în cuantumurile stabilite prin hotărârea aprobată de Agenție. La stabilirea cuantumului plăților de reconciliere, Agenția ia în considerare plățile de egalizare în avans care au fost achitate către sau de către operatorul sistemului de distribuție respectiv pe parcursul perioadei tarifare.

(8) Entitatea pentru reconciliere trebuie să mențină un cont bancar separat care este utilizat exclusiv pentru gestionarea plăților compensatorii de egalizare atunci când aplică mecanismul de compensare. Agenția este în drept să solicite informații și să auditeze acest cont în orice moment.

(9) Entitatea pentru reconciliere nu trebuie să obțină profit sau să înregistreze pierderi din aplicarea mecanismului de compensare. Costurile suportate de entitatea pentru reconciliere în legătură cu gestionarea mecanismului de compensare, inclusiv costurile administrative și financiare, se iau în considerație de către Agenție la stabilirea tarifului uniform de distribuție a gazelor naturale.

(10) Entitatea pentru reconciliere informează, fără întârziere, Agenția în cazul în care un operator al sistemului de distribuție cu soldul contului de regularizare negativ a întârziat achitarea plății compensatorii de egalizare către entitatea pentru reconciliere, în conformitate cu graficul stabilit în conformitate cu prezenta lege sau în cazul în care plata compensatorie de egalizare a fost achitată parțial. Pentru neachitarea, achitarea cu întârziere sau achitarea incompletă a plății compensatorii de egalizare de către un operator al sistemului de distribuție către entitatea pentru reconciliere, Agenția aplică sancțiunea financiară prevăzută la art. 113 alin. (2) lit. h).

(11) Operatorul sistemului de distribuție informează, fără întârziere, Agenția în cazul în care entitatea pentru reconciliere a întârziat achitarea plății compensatorii de egalizare către operatorul sistemului de distribuție respectiv sau în cazul în care plata compensatorie de egalizare a fost achitată parțial. Pentru neachitarea, achitarea cu întârziere sau achitarea incompletă a plății compensatorii de egalizare de către entitatea pentru reconciliere către un operator al sistemului de distribuție, Agenția aplică sancțiunea financiară stabilită la art. 113 alin. (2) lit. i).

(12) Cheltuielile aferente plăților efectuate în contextul aplicării mecanismului de compensare se deduc în conformitate cu art. 24 din Codul fiscal nr. 1163/1997.

(13) Agenția monitorizează executarea de către entitatea pentru reconciliere și de către operatorii sistemelor de distribuție a obligațiilor legate de implementarea tarifului uniform de distribuție a gazelor naturale. Entitatea pentru reconciliere și operatorii sistemelor de distribuție transmit Agenției, în termenele stabilite de aceasta, toate informațiile necesare pentru îndeplinirea atribuțiilor sale în conformitate cu prezentul articol. Entitatea pentru reconciliere elaborează și prezintă Agenției, până la sfârșitul lunii martie, un raport anual care descrie activitățile sale și tranzacțiile financiare efectuate în anul precedent.

(14) În funcție de premisele existente pe piața gazelor naturale, în contextul stabilirii politicii tarifare, Agenția este în drept să dispună prin hotărâre eliminarea mecanismului tarifului uniform de distribuție a gazelor naturale și stabilirea tarifelor de distribuție a gazelor naturale separat pentru fiecare operator al sistemului de distribuție.”

25. Articolul 100 se completează cu alineatul (4³) cu următorul cuprins:

„(4³) În legătură cu implementarea tarifului uniform de distribuție a gazelor naturale, Agenția determină și aprobă tariful uniform de distribuție a gazelor naturale care se aplică de către toți operatorii sistemelor de distribuție pentru rețelele de distribuție a gazelor naturale pe care le exploatează, precum și plățile compensatorii de egalizare prevăzute la art. 99³. Operatorii sistemelor de distribuție transmit Agenției toate informațiile necesare pentru stabilirea tarifului uniform de distribuție a gazelor naturale și a plăților compensatorii de egalizare, inclusiv date referitoare la cantitățile de gaze naturale distribuite și la veniturile reglementate determinate, conform condițiilor și termenelor stabilite în metodologia de calculare, aprobare și aplicare a tarifelor reglementate pentru serviciul de distribuție a gazelor naturale. Veniturile reglementate ale fiecărui operator al sistemului de distribuție se determină de către operatorul sistemului de distribuție respectiv și se supun Agenției spre aprobare în conformitate cu alin. (1) - (4) din prezentul articol.

26. La articolul 108¹, alin. (8) cuvintele ” în cazul constatării situației de alertă sau de urgență” se substituie cu cuvintele ”în cazul constatării situației de urgență”.

27. Articolele 108² și 108³ vor avea următorul cuprins:

” **Articolul 108²**. Obligația de stocare a gazelor naturale

(1) În vederea atenuării majorărilor bruște ale prețurilor pentru gazele naturale și a asigurării funcționării sigure și fiabile a pieței gazelor naturale, în spiritul solidarității cu Țările Părți ale Comunității Energetice și cu Statele Membre ale Uniunii Europene, furnizorii de gaze naturale de pe piața cu amănuntul urmează să creeze stocuri de gaze naturale în cantitățile și cu respectarea condițiilor stabilite în prezentul articol și în art. 108³ (în continuare - *obligația de stocare*). Obligația de stocare prevăzută în prezentul articol reprezintă o obligație impusă în interesul economic general.

(2) Anual, până pe 30 aprilie, Agenția stabilește și aprobă, în baza informației prezentate de furnizorii de gaze naturale, cantitatea totală de gaze naturale care urmează să fie stocată, lista furnizorilor de gaze naturale care urmează să instituie stocuri de gaze naturale (în continuare – *furnizorii de gaze naturale obligați*), precum și cantitățile de gaze naturale care fac obiectul obligației de stocare. La stabilirea cantității totale și a cantității de gaze naturale ce urmează să fie stocată de fiecare furnizor de gaze naturale obligat, Agenția ține cont de cota de piață a fiecărui furnizor de gaze naturale obligat, de cantitatea totală de gaze naturale ce necesită a fi constituită în calitate de stocuri în instalațiile de stocare în conformitate cu art. 4 alin. (2¹), precum și de principiul stabilit la alin. (3) din prezentul articol.

(3) În cazul în care capacitatea de transport a interconexiunilor existente sau alte limitări de ordin tehnic nu permit utilizarea integrală, în perioada 1 noiembrie – 31 martie, a stocurilor de gaze naturale ce urmează a fi create în cadrul obligației de stocare, se asigură doar stocarea acelor cantități de gaze naturale care pot fi utilizate din punct de vedere tehnic.

(4) În cazul în care Guvernul decide crearea de stocuri de combustibil alternativ de către anumiți participanți la piața gazelor naturale sau de către anumite autorități publice, care pot fi utilizate pentru a înlocui consumul de gaze naturale, obligația de stocare a furnizorilor de gaze naturale poate fi redusă proporțional cu obligația echivalentă de a stoca alți combustibili alternativi decât gazele naturale, prin adoptarea de către Agenție a hotărârii corespunzătoare la propunerea organului central de specialitate al administrației publice în domeniul energiei. Reducerea obligației de stocare se aplică în măsura în care obligația respectivă nu poate fi executată din motive ce țin de existența unor limitări de ordin tehnic sau din motive ce țin de existența unor riscuri majore în ceea ce privește asigurarea continuității livrării gazelor naturale prin interconexiuni în cantitățile necesare sau la parametrii de calitate stabiliți.

(5) În situația prevăzută la alin. (4), organul central de specialitate al administrației publice în domeniul energiei notifică Secretariatul Comunității Energetice despre existența circumstanțelor prevăzute de prezentul articol și despre intenția de a reduce cantitatea de gaze naturale, care face obiectul obligației de stocare, prin înlocuirea acesteia cu obligația echivalentă de a stoca alți combustibili decât gazele naturale.

Articolul 108³. Realizarea obligației de stocare

(1) Furnizorii de gaze naturale obligați asigură crearea stocurilor de gaze naturale care fac obiectul obligației de stocare până la 1 noiembrie, iar stocurile respective urmează să fie menținute în instalațiile de stocare din Țările Părți ale Comunității Energetice și/sau din Statele Membre ale Uniunii.

(2) În vederea executării obligației prevăzute de prezentul articol, furnizorii de gaze naturale obligați întreprind acțiunile necesare pentru a rezerva capacitatea în instalațiile de stocare și capacitatea de transport la punctele de interconectare transfrontaliere, precum și încheie acorduri relevante cu operatorii sistemelor de transport, operatorii instalațiilor de stocare și/sau cu alți participanți la piața gazelor naturale din țările părți ale Comunității Energetice și/sau din statele membre ale Uniunii Europene în care există astfel de instalații de stocare.

(3) Furnizorii de gaze naturale obligați sunt în drept să delege executarea obligației de stocare către alți traderi și/sau furnizori de gaze naturale licențiați în Republica Moldova. Delegarea obligației de stocare nu exonerează furnizorul obligat de răspundere pentru neexecutarea, executarea defectuoasă sau executarea cu întârziere a obligației de stocare, precum și a obligațiilor aferente stabilite în prezentul articol.

(4) La realizarea obligației de stocare, inclusiv la alegerea instalațiilor de stocare care urmează a fi utilizate pentru crearea stocurilor de gaze naturale, furnizorii de gaze naturale obligați țin cont de limitările de ordin tehnic care pot afecta livrarea gazelor naturale stocate, inclusiv de capacitatea de stocare disponibilă a instalațiilor de stocare, capacitatea tehnică a interconexiunilor cu țara pe al cărei teritoriu sunt amplasate instalațiile de stocare respective, precum și de capacitățile de extracție, raportate la consumul zilnic mediu pentru perioada 1 noiembrie - 31 martie din ultimii 5 ani calendaristici.

(5) Costurile aferente creării și menținerii stocurilor de gaze naturale care fac obiectul obligației de stocare, precum și costurile ce țin de asigurarea livrării gazelor naturale la hotarele Republicii Moldova se recuperează de către furnizorii de gaze naturale obligați prin prețurile de furnizare a gazelor naturale. Costurile menționate în prezentul alineat suportate de către titularii de licențe care furnizează gaze naturale la prețuri reglementate se iau în considerare de către Agenție la stabilirea prețurilor reglementate, cu condiția prezentării documentelor confirmative în acest sens.

(6) Gazele naturale stocate în contextul executării obligației de stocare se utilizează de către furnizorii de gaze naturale obligați în perioada 1 noiembrie – 31 martie, iar furnizorii de gaze naturale obligați urmează să țină cont de necesitatea asigurării continuității livrării gazelor naturale consumatorilor protejați pe perioada rece a anului.

(7) În cazul constatării situației de alertă sau de urgență în conformitate cu Regulamentul privind situațiile excepționale în sectorul gazelor naturale ori în cazul declarării de către Parlament a stării de urgență în conformitate cu art.12 din Legea nr. 212/2004 privind regimul stării de urgență, de asediu și de război, furnizorii de gaze naturale obligați urmează să pună, conform deciziei Comisiei pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova, în circulație pe piața gazelor naturale pe parcursul anului sau pe perioade de timp prestabilite, parțial sau total, cantitatea disponibilă de gaze naturale care face obiectul obligației de stocare.

(8) Anual, până la 15 noiembrie, furnizorii obligați urmează să prezinte organului central de specialitate al administrației publice în domeniul energiei și Agenției informații cu privire la cantitatea de gaze naturale stocate, statele în care sunt create și menținute stocurile de gaze naturale, dacă acestea sunt create și menținute direct sau prin intermediul altor furnizori sau traderi de gaze naturale, precum și referitor la ruta pe care urmează să fie livrate gazele naturale la hotarele Republicii Moldova, cu prezentarea acordurilor încheiate în vederea rezervării capacității în rețelele relevante de transport al gazelor naturale.

(9) Agenția monitorizează modul în care furnizorii de gaze naturale obligați își realizează obligația de stocare și este în drept să solicite și să primească de la furnizorii obligați informațiile și documentele care atestă modalitatea de realizare a acesteia.

(10) Agenția cooperează cu organul central de specialitate al administrației publice în domeniul energiei, precum și cu autoritățile de reglementare din Țările Părți ale Comunității Energetice, precum și din Statele Membre ale Uniunii Europene în vederea verificării veridicității informațiilor prezentate de furnizorii de gaze naturale obligați.

(11) La constatarea de către Agenție a faptului că un furnizor de gaze naturale obligat nu a îndeplinit, a îndeplinit cu întârziere sau a îndeplinit defectuos obligația de stocare, inclusiv a faptului că nu au fost rezervate capacitățile necesare în rețelele de transport al gazelor naturale pentru a asigura livrarea la hotarele Republicii Moldova a gazelor naturale stocate, precum și în cazul în care furnizorii de gaze naturale obligați nu prezintă la solicitare sau refuză să prezinte informațiile și documentele prevăzute la alin. (8) - (9), Agenția aplică sancțiunile financiare prevăzute la art. 113, alin. (1) lit. f) și la alin. (1¹) - (1²) și stabilește un termen pentru executarea obligației de stocare de către furnizorul respectiv.

(12) Achitarea sancțiunii financiare aplicate de Agenție în conformitate cu alin. (11) nu exonerează furnizorul respectiv de necesitatea realizării obligației de stocare în termenele stabilite de Agenție.”.

28. La Articolul 113 alineatul (1),

- litera f) va avea următorul cuprins:

” f) neprezentarea la solicitare de către care un furnizor de gaze naturale obligat, de către furnizorul desemnat de Guvern în conformitate cu art. 4 alin. (1) lit. h¹) a informațiilor și/sau a documentelor prevăzute la art. 108³ alin. (8) - (9), respectiv, la art. 85¹ alin. (7) - (8) sau refuzul de a prezenta informațiile și/sau documentele respective;

- se completează cu alin. (1¹) cu următorul cuprins:

”(1¹) Neîndeplinirea, îndeplinirea cu întârziere sau îndeplinirea defectuoasă de către un furnizor de gaze naturale obligat, de către un furnizor desemnat de Guvern în conformitate cu art. 4 alin. (1) lit. h¹) a obligației de stocare, inclusiv a faptului că nu au fost rezervate capacitățile necesare în rețelele de transport al gazelor naturale pentru a asigura livrarea la hotarele Republicii Moldova a gazelor naturale stocate atrage aplicarea de către Agenție a sancțiunii financiare în mărime de la 5% la 10% din cifra de afaceri, dar nu mai mică decât valoarea stocurilor de gaze naturale care urmau să fie create de furnizorul respectivul.

(1²) În cazul în care un furnizor de gaze naturale obligat, un furnizor desemnat de Guvern în conformitate cu art. 4 alin. (1) lit. h¹) nu asigură executarea obligației de stocare în termenele stabilite de Agenție, aceasta aplică sancțiune financiară în mărime de cel puțin 10% din cifra de afaceri, dar nu mai mică decât valoarea stocurilor de gaze naturale care urmau să fie create de furnizorul respectivul.”;

- se completează cu literele g) și h) cu următorul cuprins:

„g) neachitarea, achitarea cu întârziere sau achitarea incompletă de către operatorul sistemului de distribuție a plății/plăților compensatorii de egalizare prevăzute la art. 99³ alin (2);

h) entitatea pentru reconciliere nu își îndeplinește atribuțiile stabilite la art. 99³, inclusiv obligațiile privind achitarea în termen și conform cuantumul stabilit a plății/plăților compensatorii de egalizare către operatorii sistemelor de distribuție cu soldul contului de regularizare pozitiv.”.

29. La articolul 113¹,

- alin. (2) se completează la început cu următoarea frază ”Sancțiunile aplicate de Agenție trebuie să fie efective, proporționale și cu efect de descurajare și să reflecte natura, durata și gravitatea încălcărilor, prejudiciile cauzate consumatorilor și eventualele beneficii obținute de pe urma tranzacțiilor bazate pe informații privilegiate și a manipulării pieței.”;

- alin. (3) se exclude.

30. La articolul 114,

- la alin. (4) se expune în următoarea redacție:

”(4) Începând cu 1 octombrie 2025, furnizorii care asigură furnizarea gazelor naturale unor anumite categorii de consumatori finali în contextul obligației de serviciu public stabilite la art. 89 nu sunt în drept să continue prestarea serviciului respectiv consumatorilor noncasnici mari.”;

- Se completează cu alin. (4¹) cu următorul cuprins:

”(4¹) începând cu 1 ianuarie 2027, furnizorii care asigură furnizarea gazelor naturale unor anumite categorii de consumatori finali în contextul obligației de serviciu public stabilite la art. 89 nu sunt în drept să continue prestarea serviciului respectiv consumatorilor noncasnici mijlocii.”;

- Alin. (18¹) se exclude.

Art. II. (1) Prezenta lege de modificare intră în vigoare la data publicării în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, cu excepția prevederilor art. 15 alin. (5¹), care intră în vigoare la 1 ianuarie 2027.

(2) La data intrării în vigoare a prezentei legi de modificare se abrogă Legea nr. 592/1995 privind transportul prin conducte magistrale.

(3) În termen de 12 luni de la intrarea în vigoare a prezentei legi de modificare:

a) Guvernul va elabora și aproba cadrul normativ necesar pentru implementarea hărților digitale;

b) Agenția Națională pentru Reglementare în Energetică va aduce în conformitate cu prezenta lege actele normative de reglementare subordonate. Până la revizuirea Regulamentului privind dezvoltarea rețelelor de distribuție a gazelor naturale, aprobat prin Hotărârea ANRE nr. 138/2018, prevederile acestuia se vor aplica în partea ce nu contravine prezentei Legi.

(4) Prin derogare de la art. 108² alin. (2), Agenția stabilește și aprobă în termen de 30 de zile de la intrarea în vigoare a prezentei legi de modificare, în baza informației prezentate de furnizorii de gaze naturale, cantitatea totală de gaze naturale care urmează să fie stocată pentru perioada rece a anului 2025-2026, lista furnizorilor de gaze naturale obligați și cantitățile de gaze naturale care fac obiectul obligației de stocare a fiecărui furnizor de gaze naturale obligat.

(5) Agenția Națională pentru Reglementare în Energetică:

a) în termen de 30 de zile de la intrarea în vigoare a prezentei legi de modificare, stabilește pragurile de consum pentru identificarea și atribuirea categoriilor de consumatori în funcție de consumul de gaze naturale al acestora după cum urmează: consumatori noncasnici mari, consumatori noncasnici mijlocii și consumatori noncasnici mici, precum și aprobă lista consumatorilor noncasnici mari;

b) elaborează și aprobă, în termen de 4 luni de la intrarea în vigoare a prezentei legi de modificare, modificările la metodologia de calculare, aprobare și aplicare a tarifelor reglementate pentru serviciul de distribuție a gazelor naturale pentru a asigura implementarea mecanismului de implementarea tarifului uniform de distribuție a gazelor naturale;

c) desemnează în termen de 4 luni de la intrarea în vigoare a prezentei legi de modificare entitatea pentru reconciliere prevăzută la art. 99³ din Legea cu privire la gazele naturale nr. 108/2016;

d) elaborează și aprobă, în termen de cel mult 4 luni de la intrarea în vigoare a prezentei legi de modificare, procedura de alocare a capacității rețelelor de transport al gazelor naturale în punctele interne.

Președintele Parlamentului

IGOR GROSU

NOTĂ DE FUNDAMENTARE

la proiectul Hotărârii Guvernului cu privire la aprobarea proiectului de lege pentru modificarea Legii nr. 108/2016 cu privire la gazele naturale

1. Denumirea autorului responsabil de elaborarea proiectului și, după caz, a/al participanților la elaborarea proiectului actului normativ

Proiectul Hotărârii Guvernului cu privire la aprobarea proiectului de lege pentru modificarea Legii nr. 108/2016 cu privire la gazele naturale (în continuare – Proiect) a fost elaborat de către Ministerul Energiei.

2. Condițiile ce au impus elaborarea proiectului de act normativ și finalitățile urmărite

2.1. Temeiul legal sau, după caz, sursa proiectului actului normativ

Proiectul hotărârii de Guvern este elaborat întru realizarea acțiunii nr. 295 din Planul național de reglementări pentru anul 2025, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 841/2024, precum și în scopul realizării măsurilor asumate prin Scrisoarea de intenție semnată de Guvernul Republicii Moldova și Comisia Europeană la data de 4 februarie 2025.

La data de 4 februarie 2025, Comisia Europeană și Republica Moldova au convenit asupra unei strategii cuprinzătoare pe doi ani pentru independența și reziliența energetică a Republicii Moldova. Strategia are un dublu obiectiv: decuplarea Republicii Moldova de nesiguranța aprovizionării cu gaze naturale din Federația Rusă și integrarea deplină a acesteia pe piața energetică a UE. În cadrul acestei strategii, sprijinul global pentru Republica Moldova se va ridica la 250 milioane EUR pentru anul 2025, din care 100 milioane EUR vor fi furnizate de UE până la jumătatea lunii aprilie, cu condiția realizării anumitor măsuri, prevăzute inclusiv în Scrisoarea de intenție, ce au drept scop alinierea la standardele energetice ale UE, consolidarea infrastructurii și promovarea securității energetice, a eficienței și a progresului în materie de energie verde, stabilite de către părți.

Republica Moldova a transpus Regulamentul (UE) nr. 2022/1032 în ceea ce privește înmagazinarea gazelor prin modificările efectuate la Legea nr. 108/2016 cu privire la gazele naturale prin Legea nr. 429/2023 pentru modificarea unor acte normative. Astfel, prin implementarea prevederilor Hotărârii Guvernului nr. 365/2024 cu privire la aprobarea obligației de stocare a gazelor naturale a fost asigurată implementarea prevederilor Regulamentului (UE) nr. 2022/1032, ce prevede obligația creării unor volume de stocuri de gaze naturale până la data de 1 noiembrie a fiecărui an calendaristic, care să corespundă unui nivel de cel puțin 15% din consumul mediu anual de gaze naturale din perioada precedentă de cinci ani al statului membru care nu dispune de instalații de stocare a gazelor naturale.

Conform art. 114 alin. (18¹) din Legea nr. 108/2016 în vigoare, prevederile art. 4 alin. (2¹), ale art. 99¹ alin. (10) și ale art. 108² și 108³ ce se referă la obligația de stocare a gazelor naturale se aplică până la 1 aprilie 2025. În contextul discuțiilor la nivelul Comisiei Europene privind prelungirea termenului de aplicare a Regulamentului (UE) nr. 2022/1032 ce expiră la 31 decembrie 2025, precum și în scopul asigurării securității aprovizionării cu gaze naturale a țării, prin proiectul respectiv se propune prelungirea aplicării obligației de stocare a gazelor naturale, inclusiv prin completarea Legii cu reglementări ce ar asigura că stocarea gazelor naturale va fi menținută prin utilizarea unor instrumente bazate pe piață.

Totodată, proiectul va contribui la alinierea reglementărilor sectorului gaze naturale cu măsurile și obiectivele politicilor și strategiilor naționale privind tranziția către digitalizare și tehnologizare a proceselor¹, precum și cu Programul Uniunii Europene „Europa Digitală”, la care a aderat Republica Moldova în luna mai 2024², prin demararea procesului de implementare a unui instrument digital de evidență și monitorizare a infrastructurii edilitare – *harta digitală a infrastructurii de gaze naturale*.

¹ Strategia de transformare digitală a Republicii Moldova pentru anii 2023-2030, aprobată prin Hotărârea Guvernului nr. 650/2023 (Monitorul Oficial 383-386/900, 12.10.2023);

² Legea nr. 128/2024 pentru ratificarea Acordului dintre Republica Moldova, pe de o parte, și Uniunea Europeană, pe de altă parte, privind participarea Republicii Moldova la Programul Europa Digitală (2021–2027) (Monitorul Oficial 254-255/369, 14.06.2024)

Instituirea acestui instrument electronic va contribui la înregistrarea progreselor Republicii Moldova în atingerea obiectivelor stabilite în Recomandarea Consiliului de Asociere UE - Republica Moldova nr. 1/2022 din 22 august 2022, care se referă la Programul de Asociere UE - Republica Moldova³, unul dintre obiectivele generale ale cooperării dintre UE și Republica Moldova fiind „Transformare digitală și rezilientă” (Obiectivul general IV).

2.2. Descrierea situației actuale și a problemelor care impun intervenția, inclusiv a cadrului normativ aplicabil și a deficiențelor/lacunelor normative

➤ Pe domeniul securității aprovizionării cu gaze naturale și crearea stocurilor de gaze naturale

Republica Moldova este totalmente dependentă de importul gazelor naturale. Până în anul 2021 țara noastră depindea de o singură sursă de import, și anume de contractul de vânzare-cumpărare a gazelor naturale încheiat între SA „Moldovagaz” și SAP „Gazprom”.

Pe parcursul a doi ani consecutivi, 2021 și 2022 sectorul gazelor naturale a funcționat în condițiile unui deficit de gaze naturale, datorat reducerii volumelor de gaze livrate în baza contractului încheiat între SA „Moldovagaz” și SAP „Gazprom”, iar acest fapt a afectat semnificativ sectorul electroenergetic, precum și economia țării în general. În toamna anului 2022 livrările zilnice de gaze naturale de către SAP „Gazprom” erau limitate la 5,7 mln. m³/zi, ceea ce nu era suficient pentru a acoperi nici chiar cererea redusă de gaze naturale a consumatorilor finali. Astfel, în octombrie 2022, Comisia pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova a mandatat SA „Energocom” de a procura volume suplimentare de gaze de pe piețele europene pentru a suplini deficitul de pe piața internă și a asigura continuitatea aprovizionării cu gaze naturale a consumatorilor.

Începând cu luna decembrie 2022, întreg volumul de gaze naturale, de 5,7 mil. m³/zi, livrat către Republica Moldova de SAP „Gazprom” a fost alocat pentru acoperirea consumului malului stâng al Nistrului și pentru producerea energiei electrice de către Centrala Termoelectrică de la Cuciurgan (în continuare – MGRES) pentru malul drept.

Începând cu luna aprilie 2024, SA „Moldovagaz” organizează licitații lunare pentru a cumpăra volumele de gaze naturale necesare consumatorilor săi. SA „Energocom” este în prezent unul dintre participanții la licitațiile organizate pe piața angro a gazelor naturale din Republica Moldova.

Republica Moldova nu dispune de capacități de producere a gazelor naturale și este totalmente dependentă de importul de resurse energetice, iar lipsa capacității de stocare în țară a gazelor naturale are ca rezultat o dependență completă de fluxurile neîntrerupte de gaze naturale prin sistemul de transport al Republicii Moldova, pentru a asigura securitatea energetică și a satisface cererea curentă. Astfel, Republica Moldova nu dispune de instalații de stocare subterană, însă țara noastră este înconjurată de state cu o capacitate substanțială de stocare a gazelor (statele părți ale Comunității Energetice și din Statele Membre ale Uniunii Europene), în care furnizorii, traderii de gaze naturale pot stoca gaze naturale pentru a se evita eventuale penurii de gaze naturale, precum și pentru a se gestiona problema creșterilor anormale a prețurilor la gaze.

Spre exemplu, Ucraina are cea mai mare capacitate de stocare a gazelor naturale din Europa, cu un volum de lucru agregat de 31 mlrd. m³ și o rată zilnică de extracție de până la 133 mil. m³/zi, ceea ce corespunde unei cereri de vârf de peste 15 ori mai mare decât piața de gaze din Republica Moldova. Punctele de interconectare existente între Ucraina și Republica Moldova (Alexeevka, Ananiev, Grebeniki și Căușeni) pot fi utilizate pentru a transporta gazele naturale stocate în instalațiile de stocare subterană ucrainene către sistemul de transport din Republica Moldova. Pe de altă parte, România are o capacitate semnificativă de stocare a gazelor naturale, cu un volum de lucru agregat de 3 mlrd. m³ și o rată zilnică de extracție de până la 30 mil. m³/zi. Gazele stocate în România pot fi transportate în sistemul de transport al Republicii Moldova prin conducta Iași–Ungheni–Chișinău și/sau prin conducta transbalcanică în regim revers.

Consumul de gaze naturale în Republica Moldova este caracterizat de o sezonabilitate semnificativă, consumul de gaze în perioada sezonului de încălzire (octombrie-aprilie) fiind de câteva ori mai mare față de

³ Recomandarea nr. 1/2022 a Consiliului de Asociere UE-Republica Moldova din 22 august 2022 privind Programul de asociere UE-Republica Moldova [2022/1997] Disponibil: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/PDF/?uri=CELEX:22022D1997&from=EN>

cel din perioada de vară (mai – septembrie), aproximativ 85% din consumul de gaze fiind înregistrat în perioada sezonului de încălzire.

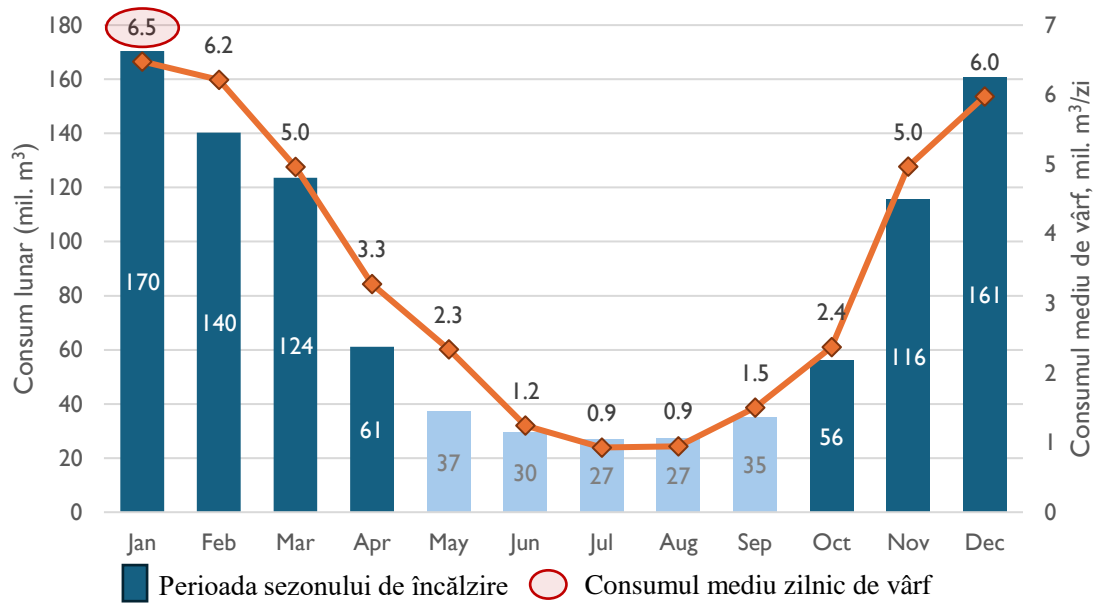

Figura 1. Cererea medie maximă pentru malul drept (medie 2020 - 2023)

Consumul mediu maxim zilnic pe malul drept a atins 6,5 mil. m³/zi în perioada 2019-2023, fiind de câteva ori mai mare decât consumul mediu zilnic anual.

În perioadele de tranziție toamnă-primăvară, cererea de gaze naturale poate crește brusc sau poate scădea în mod impredictibil, din cauza dependenței mari de temperatura aerului exterior, ceea ce duce la fluctuații bruște ale consumului pe parcursul lunii.

Prin urmare, mecanismul oportun de echilibrare a consumului de gaze pentru furnizorii de gaze naturale îl constituie disponerea de cantități de gaze naturale înmagazinate în instalații de stocare din regiune, care ar permite acoperirea vârfurilor de consum prin prelevarea volumelor necesare zilnic.

În contextul instabilității geopolitice în regiune, inclusiv tensiunile din Orientul Mijlociu, conflictul din Ucraina și posibilele restricții asupra exporturilor de gaze naturale rusești ce contribuie la o volatilitate ridicată a pieței, strategia de achiziție și gestionare a stocurilor a furnizorilor de gaze naturale devine crucială pentru atenuarea impactului creșterilor de preț.

Republica Moldova a transpus Regulamentul (UE) nr. 2022/1032 în ceea ce privește înmagazinarea gazelor prin modificările efectuate la Legea nr. 108/2016 cu privire la gazele naturale prin Legea nr. 429/2023 pentru modificarea unor acte normative.

În conformitate cu prevederile Hotărârii Guvernului nr. 365/2024 cu privire la aprobarea obligației de stocare a gazelor naturale, cantitatea totală de gaze naturale a fi constituită până la 1 octombrie 2024, ce face obiectul obligației de stocare și ce corespunde unui nivel de 15% din consumul mediu anual de gaze naturale al consumatorilor finali din Republica Moldova, racordați la rețelele de gaze naturale ale operatorilor de sistem licențiați, determinat pentru ultimii 5 ani calendaristici (2019-2023), este calculată la nivelul de 149,5 mil. de m³. La determinarea cantității de gaze naturale care face obiectul obligației de stocare, din cantitatea totală de gaze naturale de 149,5 milioane de m³ se deduce cantitatea de gaze naturale de 47,1 mil. de m³ ce a fost stocată în calitate de stocuri de securitate începând cu 1 octombrie 2024.

În temeiul art. 108² alin. (3) și (4) din Legea nr. 108/2016 cu privire la gazele naturale, din motive ce țin de existența unor limitări de ordin tehnic și din motive ce țin de existența unor riscuri majore în ceea ce privește asigurarea continuității livrării gazelor naturale prin interconexiuni în cantitățile necesare, urmare a solicitării titularul obligației de stocare SA „Energocon”, prin Hotărârea Guvernului nr. 677/2024 cu privire la aprobarea Planului de măsuri pentru pregătire de sezonul de încălzire 2024-2025 a fost redusă obligația de stocare a gazelor naturale impuse prin Hotărârea Guvernului nr. 365/2024 (modificarea punctului 4), de la 102,4 mil. m³ la 50 mil. m³, ce rezultă în reducerea cantității totale de gaze naturale ce face obiectul obligației de stocare, de

la 149,5 mil. m³ la 97,1 mil. m³, din care 47,1 mil. m³ reprezintă cantitatea de gaze naturale stocată în calitate de stocuri de securitate.

Conform prevederilor art. 114 alin. (18¹) din Legea nr. 108/2016 în vigoare Prevederile art. 4 alin. (2¹), ale art. 99¹ alin. (10) și ale art. 108² și 108³ ce se referă la obligația de stocare a gazelor naturale se aplică până la 1 aprilie 2025. În contextul discuțiilor la nivelul Comisiei Europene privind prelungirea termenului de aplicare a Regulamentului (UE) nr. 2022/1032 ce expiră la 31 decembrie 2025, precum și în scopul asigurării securității aprovizionării cu gaze naturale a țării, prin proiectul respectiv se propune prelungirea aplicării obligației de stocare a gazelor naturale, inclusiv prin completarea Legii cu reglementări ce ar asigura că stocarea gazelor naturale va fi menținută prin utilizarea unor instrumente bazate pe piață. Astfel, în vederea atenuării majorărilor bruște ale prețurilor pentru gazele naturale și a asigurării funcționării sigure și fiabile a pieței gazelor naturale, în spiritul solidarității cu Țările Părți ale Comunității Energetice și cu Statele Membre ale Uniunii Europene, furnizorii de gaze naturale de pe piața cu amănuntul urmează să creeze stocuri de gaze naturale în cantitățile și cu respectarea condițiilor stabilite în art. 108² și art. 108³ din Legea nr. 108/2016. La stabilirea cantității totale și a cantității de gaze naturale ce urmează să fie stocată de fiecare furnizor de gaze naturale obligat, ANRE va ține cont de cota de piață a fiecărui furnizor de gaze naturale de pe piața gazelor naturale din Republica Moldova.

Sistarea furnizării gazelor naturale către regiunea transnistreană a Republicii Moldova de către SAP „Gazprom” în baza contractului existent privind furnizarea gazelor naturale încheiat între SA „Moldovagaz” și SAP „Gazprom” a generat o criză umanitară în regiunea transnistreană, precum și riscuri majore pentru asigurarea stabilității sectorului electroenergetic pe întreg teritoriul Republicii Moldova, în contextul la care prin Hotărârea Parlamentul nr. 286 din 12 decembrie 2024 a fost declarată stare de urgență pe întreg teritoriul Republicii Moldova pe o perioadă de 60 de zile, începând cu 16 decembrie 2024.

În conformitate cu prevederile art. 13 alin. (2) din Legea nr. 108/2016 cu privire la gazele naturale corelate cu prevederile art. VI alin. (2) din Legea nr. 249/2022 cu privire la modificarea unor acte normative, la moment, doar SA „Moldovagaz” poate livra gaze naturale către malul stâng în baza Contractului privind furnizarea gazelor naturale, încheiat cu SAP „Gazprom”, care a fost avizat de ANRE în conformitate cu art. 85 alin. (9) din Legea nr. 108/2016 până la data intrării în vigoare a Legii nr. 249/2022.

Urmare a sistării livrărilor de gaze naturale către regiunea transnistreană a Republicii Moldova de către SAP „Gazprom” începând cu 1 ianuarie 2025 și ținând cont de faptul că la moment pe teritoriul regiunii transnistrene nu activează operatori de sistem licențiați, întru asigurarea continuității securității aprovizionării cu gaze naturale a regiunii și diminuarea riscurilor de aprovizionare, proiectul a fost completat cu art. 85¹ care prevede desemnarea de către Guvern a unui furnizor de gaze naturale ce va livra gaze naturale către regiunea transnistreană și va fi obligat să creeze gradual și să mențină stocuri de gaze naturale pentru a asigura acoperirea a cel puțin 15% din consumul mediu anual de gaze naturale al consumatorilor protejați, din regiunea în care operează operatorii de sistem nelicențiați, determinat pentru ultimii 5 ani calendaristici.

Finalitățile urmărite: depășirea provocărilor la securitatea aprovizionării cu gaze naturale prin sporirea rezilienței sistemului energetic în cazul unei crize; micșorarea impactului eventualelor situații excepționale în sectorul gazelor naturale asupra economiei naționale și asigurării aprovizionării cu gaze naturale a consumatorilor finali din ambele maluri ale Nistrului; atingerea unui nivel admisibil de securitate energetică, asigurând în același timp aprovizionarea consumatorilor finali cu gaze naturale, la prețuri accesibile;

➤ *Măsuri întru promovarea liberalizării pieței gazelor naturale din Republica Moldova*

Cadrul legal pentru efectuarea tranzacțiilor de vânzare-cumpărare a gazelor naturale este stabilit prin Regulile pieței gazelor naturale din Republica Moldova aprobate prin Hotărârea ANRE nr. 534/2019. La adoptarea Legii nr. 108/2016 cu privire la gazele naturale, piața gazelor naturale a fost declarată deschisă, iar fiecare consumator final din Republica Moldova are dreptul de a alege furnizorul, precum și de a schimba furnizorul.

În pofida crizei energetice din anii 2021-2023 cauzată de limitarea livrărilor de gaze naturale de către SAP „Gazprom” și războiul din Ucraina inițiat de Federația Rusă, Republica Moldova a înregistrat progrese în crearea unei piețe libere a gazelor naturale.

În anul 2024, 87 de întreprinderi mari din Republica Moldova au achiziționat gaze naturale exclusiv pe piața liberă, la prețuri negociate. Aceasta reprezintă o creștere semnificativă față de anul 2023, când doar 27 de

întreprinderi se aflau pe piața liberă. În doar un an, 60 de întreprinderi au luat decizia de a trece pe piața liberă a gazelor, consolidând astfel dezvoltarea pieței de gaze naturale din țară.

Cota SA „Moldovagaz” pe piața cu amănuntul a gazelor naturale a scăzut cu aproximativ 7%, de la 97,69% în 2022 la 90,5% în primul semestru 2024. Cu toate acestea, piața cu amănuntul din Republica Moldova rămâne puternic reglementată și dominată de SA „Moldovagaz”, care a acoperit mai mult de 90% din piață. Funcționarea sistemului de gaze naturale din Republica Moldova este direct legată de activitatea întreprinderilor SRL „Vestmoldtransgaz”, SA „Moldovagaz” și SA „Energoacom”.

În scopul promovării dezvoltării în continuare a liberalizării treptate a pieței gazelor naturale și creșterii lichidității acesteia, prin proiectul de modificare a Legii nr. 108/2016, ANRE va stabili pragurile de consum pentru identificarea și atribuirea categoriilor de consumatori în funcție de consumul de gaze naturale al acestora după cum urmează: consumatori mari, consumatori mijlocii și consumatori mici, care în dependență de categoria de consum urmează treptat să achiziționeze gaze naturale doar pe piața liberă, începând cu 1 octombrie 2025 și 1 ianuarie 2027. Doar consumatorii casnici, consumatorii noncasnici mici, precum și întreprinderile și instituțiile care prestează servicii sociale esențiale vor avea dreptul de a fi aprovizionați cu gaze naturale de către furnizorii cărora le-a fost impusă obligația de serviciu public prevăzută la art. 89 din Legea nr. 108/2016.

Condiția de a onora obligației de plată față de furnizorul actual pentru realizarea procedurii de schimbare a furnizorului prevăzută la art. 80 alin. (3) a fost exclusă, fiind considerată ca o barieră administrativă în schimbarea furnizorului. Potrivit Studiului de piață a gazelor naturale din Republica Moldova pentru anii 2022-2023, aprobat prin Hotărârea ANRE nr. 744/2024, ANRE recomandă excluderea acestei condiții argumentând cu faptul că, în cazul existenței restanțelor la plata gazelor naturale, furnizorii vor recupera de la consumatori, inclusiv penalitățile prin intermediul instanței de judecată. Astfel, se va elimina impedimentele și se va reduce timpul de schimbare a furnizorului.

Totodată, proiectul prevede introducerea unui mecanism de aplicare a unui tarif uniform pentru distribuția gazelor naturale în Republica Moldova, fiind stabilite rolurile și responsabilitățile părților interesate din sectorul gazelor naturale atunci când mecanismul de tarifare uniformă este pus în aplicare, procesul de punere în aplicare și principalele modificări a actelor normative secundare necesare pentru punerea în aplicare a mecanismului. Completările respective permit ANRE să adopte cadrul normativ metodologic și să aprobe tarife de distribuție unice în funcție de nivelele de presiune a rețelelor de distribuție, valabile pe întreg teritoriul Republicii Moldova. Astfel, furnizorii vor avea posibilitatea de a-și extinde activitatea pe întreg teritoriul Republicii Moldova, fiind simplificată logistica furnizării gazelor naturale și create condiții mai competitive de achiziționare a gazelor naturale pentru consumatorii finali pe întreg teritoriul Republicii Moldova, diminuând astfel pe termen mediu și lung riscul concentrării dezvoltării afacerilor ce depind de consumul de gaze naturale doar în anumite regiuni ale țării.

➤ *Pe domeniul instituirii mecanismului digital de evidență și supraveghere a infrastructurii de gaze naturale*

Sistemul de gaze naturale al Republicii Moldova este operat de către un titular de licență pentru transportul gazelor naturale, 19 titulari de licență pentru desfășurarea activității de distribuție a gazelor naturale și 4 întreprinderi care dețin autorizații pentru operarea sistemului de distribuție închis (în temeiul art. 64 al Legii nr. 108/2016 cu privire la gazele naturale).

La situația din 31.12.2023, lungimea rețelelor de transport al gazelor naturale operate de către operatorul sistemului de transport al gazelor naturale SRL „Vestmoldtransgaz” este de cca. 1682,5 km, iar lungimea rețelelor de distribuție a gazelor naturale exploatare de către operatorii de sistem este de cca 26,1 mii km de rețele de diferite nivele de presiune. Astfel, de către operatorii de sistem sunt exploatare circa 27,8 mii km de rețele de transport și de distribuție a gazelor naturale, din care 1126,4 km (4,1%) sunt fără proprietar. Aceste rețele fără proprietar sunt gestionate de către operatori conform documentelor normativ-tehnice în vigoare⁴.

Infrastructura de gaze naturale este utilizată de către operatorii de sistem atât în baza drepturilor de proprietate deținute, cât și în baza unor contracte de locațiune sau contracte de transmitere la deservire tehnică, însă o parte din rețele de gaze naturale, fiind fără proprietar, se exploatează de operatorii de sistem conform prevederilor stabilite de Cerințele minime de securitate privind exploatarea sistemelor de distribuție a gazelor combustibile naturale, aprobate prin Hotărârea Guvernului nr. 552/2017.

⁴ Raportul anual de activitate al ANRE pentru anul 2023, Disponibil: <https://anre.md/raport-de-activitate-3-10>

Din considerentul că fiecare operator de sistem duce evidența doar în privința rețelelor operate de către acesta, în prezent nu există o bază unică de date agregate pentru întreaga infrastructură de gaze naturale, cu toate elementele rețelelor de gaze naturale subterane și supraterane și a instalațiilor aferente, caracteristicile tehnice ale acestora, durata de funcționare, punctele de delimitare a drepturilor de proprietate dintre rețelele și instalațiile deținute de către operatorii de sistem și a celor deținute de către terți (APL, APP, persoane fizice și alte).

Fondul arhivistic deținut de către operatorii de sistem privind rețelele de gaze naturale nu oferă o imagine de ansamblu clară și bine structurată privind amplasamentul și poziționarea rețelelor de gaze naturale, caracteristicile acestora, titularii drepturilor de proprietate, instalațiile aferente, zonele de protecție, ș.a. Acest fapt pune în dificultate accesul la date certe și indispensabile atât pentru asigurarea supravegherii rețelelor de gaze naturale și a instalațiilor aferente, în calitate de obiective industrial periculoase, cât și pentru elaborarea programelor de dezvoltare urbanistică a anumitor zone sau localități.

În conformitate cu art. 2 din Legea nr.108/2016 cu privire la gaze naturale, zona de protecție a rețelelor de gaze naturale este definită ca fiind zona adiacentă rețelelor de gaze naturale, cu condiții deosebite de utilizare, stabilită de-a lungul traseului rețelei de gaze naturale și în jurul altor obiecte ale rețelei de gaze naturale, în limitele căreia, în conformitate cu Regulamentul privind zonele de protecție a rețelelor de gaze naturale, se introduc interdicții privind accesul persoanelor, efectuarea lucrărilor stabilite și regimul construcțiilor în scopul asigurării condițiilor normale de exploatare și al excluderii posibilității de deteriorare a rețelelor de gaze naturale. În continuare, art. 79 al Legii nr. 108/2016 prevede, că pentru a asigura protecția și funcționarea normală a rețelelor de gaze naturale, pentru a se evita punerea în pericol a persoanelor, a bunurilor și a mediului, în conformitate cu Regulamentul privind zonele de protecție a rețelelor de gaze naturale se stabilesc zone de protecție a rețelelor de gaze naturale.

Prin urmare, este esențială o evidență clară a infrastructurii pentru a fi prevenite toate lucrările desfășurate în zonele adiacente rețelelor de gaze naturale și orice activitate care ar putea pune în pericol integritatea și siguranța exploatarea acesteia. Asigurarea unei evidențe clare, accesibile cu date exacte privind amplasamentul în teren a rețelelor de gaze naturale pe nivele de presiune, a instalațiilor aferente, precum și a zonelor de protecție va eficientiza inspecțiile tehnice, va facilita activitatea operațională a operatorilor și va contribui la securitatea obiectivelor industrial periculoase respective, la protejarea mediului înconjurător, vieții și sănătății oamenilor.

Tranziția digitală în domeniul evidenței rețelelor de gaze naturale și a instalațiilor aferente va spori gradul de accesibilitate și va consolida transparența informațiilor legate de infrastructura de gaze naturale, inclusiv prin digitalizarea arhivei, astfel încât să ofere informații fidele situației reale în teren privind amplasamentul tuturor rețelelor pe niveluri de presiune, precum și a instalațiilor aferente, punctele de delimitare a proprietății, marcarea zonelor de protecție, reflectarea informațiilor privind proiectele de dezvoltare a infrastructurii în anumite zone sau localități ș.a..

Datorită acestui mecanism electronic va deveni mai eficient procesul inspecției tehnice a rețelelor și instalațiilor respective, iar infrastructura de gaze naturale mai sigură pentru toți cetățenii Republicii Moldova.

Harta digitală a infrastructurii de gaze naturale poate fi utilizată în diverse domenii, pornind de la utilitatea în activitatea entităților de profil din domeniul respectiv (operatorii de sistem, utilizatorii de sistem, autoritățile publice centrale și de reglementare), în activitatea autorităților publice locale la elaborarea planurilor urbanistice de dezvoltare a localităților sau a anumitor zone, precum și la eliberarea autorizațiilor de construire, în activitatea prestatorilor serviciilor de proiectare, până la asigurarea accesului la informațiile de interes public legate de infrastructura de gaze naturale.

În scopul implementării acestui instrument digital, proiectul prevede modul de integrare a acestuia în cadrul normativ de reglementare aplicabil sectorului gaze naturale, prin instituirea unor obligații în sarcina operatorilor de sistem de a institui și actualiza în permanență harta respectivă cu date privind extinderea rețelelor de gaze naturale.

Obiectivele de implementare a hărții digitale a infrastructurii de gaze includ facilitarea interoperabilității rețelelor de gaze naturale, a protecției obiectivelor industrial periculoase din categoria cărora fac parte rețelelor de gaze naturale, prevenirea lucrărilor neautorizate în zonele de protecție ale acestora, a construcțiilor sporadice în zonele respective, care pot afecta buna funcționare a infrastructurii.

Astfel, proiectul prevede ca hărțile digitale să fie în gestiunea operatorilor sistemelor de distribuție și de transport al gazelor naturale, iar cheltuielile pentru crearea și menținerea hărților digitale să fie acoperite din contul tarifelor reglementate pentru prestarea serviciilor de transport și distribuție a gazelor naturale.

Drepturile și nivelurile de acces la informația cuprinsă în structura hărților digitale urmează a fi definite în cadrul normativ secundar de implementare și reglementare a hărților digitale.

➤ *Soluționarea dezvoltării rețelelor de gaze naturale în cazul proiectelor de investiții inefficiente economic*

Prezentul proiect de modificare a Legii nr. 108/2016 propune soluționarea unei alte probleme actuale, care vizează localitățile și regiunile în care, din cauza numărului redus de potențiali consumatori de gaze naturale, costurile de construire, ulterioarele cheltuieli de operare și mentenanță a rețelelor denotă o eficiență economică negativă. Astfel, o investiție în extinderea rețelelor ar putea rămâne nerăscumpărată din cauza unui consum mic de gaze naturale. În aceste condiții, actele normative de reglementare impun necesitatea examinării oportunității extinderii rețelelor de gaze naturale prin prisma efectelor economice, ceea ce poate determina în continuare construcția unor rețele de gaze naturale de către terțe persoane.

Lipsa unor reglementări legale care să soluționeze această problemă va determina în continuare persoanele interesate să opteze pentru dezvoltarea sporadică, din proprie inițiativă, a rețelelor de gaze naturale, fapt ce va intensifica consecințele problemelor generate de existența diverselor tipuri de proprietate asupra infrastructurii de gaze naturale de pe teritoriul țării. Acest fenomen a perpetuat începând cu anul 2002, generat de Programele naționale de gazificare⁵, care au admis construcția rețelelor de gaze naturale nu doar de către operatorii de sistem, dar și de către autoritățile administrației publice centrale și locale, diverși agenți economici și potențiali consumatori. Extinderea rețelelor de gaze naturale în cadrul Programelor de gazificare respective a determinat diversitatea tipurilor de proprietate și a temeiurilor de utilizare a rețelelor de gaze naturale. Astfel, o parte dintre rețelele de gaze naturale respective au fost luate la balanța autorităților publice locale, o altă parte rămânând în proprietatea persoanelor fizice și juridice din sursele financiare ale cărora au fost construite. Rețelele respective se află în afara circuitului economic și au rămas a fi neamortizate din punct de vedere tarifar, în pofida faptului că au fost utilizate de către întreprinderile de gaze naturale în temeiul contractelor de transmitere la deservire tehnică conform Regulamentului privind modul de transmitere a rețelelor de gaze întreprinderilor de gaze ale Societății pe Acțiuni "Moldovagaz" la deservire tehnică, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 683/2004. Deoarece amortizarea rețelelor respective nu este acoperită de tarifele reglementate, operatorii nu dispun de drepturi și mijloace financiare pentru a înlocui rețelele uzate și a asigura o dezvoltare durabilă a complexului de gaze naturale.

Potrivit cadrului normativ în vigoare, aplicabil sectorului de gaze naturale, pentru funcționarea sistemului de gaze naturale în condiții de siguranță, fiabilitate, eficiență și de protecție a mediului, este necesară exploatarea și întreținerea corespunzătoare a rețelelor de gaze naturale, reparația, reabilitarea, modernizarea și dezvoltarea continuă a acestora. Potrivit prevederilor Legii nr. 108/2016 cu privire la gazele naturale, atribuțiile respective sunt puse în sarcina operatorilor sistemului de transport și distribuție a gazelor naturale, având drept sursă de finanțare componentele tarifelor reglementate pentru prestarea serviciilor respective. Gestionarea rețelelor de gaze naturale și desfășurarea activităților aferente în sectorul gazelor naturale, nemijlocit de către proprietarii acestora, care nu reprezintă întreprinderi energetice - titulari de licență pentru transportul sau distribuția gazelor naturale, nu este admisă atât prin prisma cadrului normativ național, cât și prin directivele europene.

➤ Având în vedere că sursa financiară pentru reparațiile capitale și reabilitarea rețelelor de gaze naturale este pusă pe seama proprietarilor, infrastructura din proprietatea terților a rețelelor de transport și de distribuție a gazelor naturale a avut de suferit de pe urma lipsei din partea acestora a unor investiții financiare necesare în acest scop. Astfel, cele mai acute probleme care generează riscuri pentru exploatarea în siguranță a infrastructurii de gaze naturale, derivă din lipsa surselor de finanțare din partea proprietarilor de rețele, pentru reparația capitală și renovarea rețelelor de gaze naturale care, potrivit cadrului legal, nu pot fi

⁵ Programul de gazificare a Republicii Moldova până în anul 2005, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 1492/2001 (în vigoare până la 31.10.12, abrogată prin Hotărârea Guvernului nr. 796/2012); Programul național de gazificare a Republicii Moldova, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 1643/2002; Programul național „Satul Moldovenesc”, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 242/2005 (abrogată la data de 31.10.2012); Hotărârea Guvernului nr. 715/2008 cu privire la măsurile de accelerare a procesului de gazificare internă a localităților, ș.a.

finanțate din contul tarifelor reglementate aprobate pentru operatorii de sistem⁶. În conformitate cu prevederile Regulamentului privind modul de transmitere a rețelelor de gaze întreprinderilor de gaze ale Societății pe Acțiuni “Moldovagaz” la deservire tehnică, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 683/2004, aceste cheltuieli urmează a fi suportate de proprietarii rețelelor de gaze naturale. Potrivit pct. 19 și pct. 20 din Regulament, *”Cheltuielile ce țin de deservirea tehnică a rețelelor de gaze, transmise conform Regulamentului respectiv, se acoperă din componentele tarifare corespunzătoare incluse în tarifele la gazele naturale, aprobate de către Agenția Națională pentru Reglementare în Energetică. Deservirea tehnică a rețelelor de gaze nu include lucrările pentru renovarea lor, schimbarea parametrilor și caracteristicilor tehnice, efectuarea reparației capitale, schimbarea unor piese, ansambluri și construcții uzate, sustrase sau ieșite din funcțiune în urma situațiilor de avariere sau altor cazuri care nu depind de întreprinderea de gaze”*. Astfel, una din problemele principale care derivă din situația dată, este lipsa sursei de finanțare pentru reabilitarea rețelelor respective, dar și alte probleme derivate legate de reducerea consumurilor tehnologice și a pierderilor tehnice în rețelele respective, asigurarea accesului nediscriminatoriu la rețea, calitatea serviciilor prestate de către operatori pe porțiunile respective de rețea, asigurarea rezilienței infrastructurii de gaze naturale și a capacității pe termen lung. *Abrogarea actului legislativ caduc și suprimarea paralelismelor legislative*

În scopul degrevării cadrului legislativ de paralelisme desuete, proiectul prevede abrogarea Legii nr. 592/1995 privind transportul prin conducte magistrale, întrucât, prevederile acesteia nu mai corespund echilibrului dintre cerințele sociale de reglementare legală, fiind în contradicție cu prevederile legislației speciale din sectoarele reglementate care transpun acquis-ul european. Potrivit art. 1 al Legii 592/1995, aceasta se aplică supra conductelor pentru transportul gazelor naturale, petroliere, hidrocarburilor gazoase artificiale și produselor petroliere.

Activitățile care formează obiectul de reglementare al Legii nr. 592/1995, reprezintă activități ale sectoarelor energeticii reglementate prin Legea nr. 174/2017 cu privire la energetică, care este o lege-cadru pentru domeniul respectiv. Potrivit art. 1 al Legii nr. 174/2017 aceasta stabilește „cadrul juridic pentru organizarea, reglementarea și asigurarea funcționării eficiente și sigure a sectoarelor energeticii”. Totodată, fiecare sector al energeticii este reglementat în particular prin legislația specială.

Astfel, transportul gazelor naturale reprezintă o activitate reglementată prin Legea nr. 108/2016 cu privire la gazele naturale, iar activitatea de transport al produselor petroliere este o activitate reglementată prin Legea nr. 461/2001 privind piața produselor petroliere.

Cu titlu de exemplu a prevederilor desuete ale Legii nr. 592/1995, relevăm art. 3 care stabilește că: *„administrarea transportului prin conducte se exercită de organele împuternicite de Guvern”*, iar art. 6 al acesteia prevede că *„structura transportului prin conducte este stabilită de organele supreme ale administrației publice”*. Aceste norme contravin art. 8 alin. (1) al Legii nr. 174/2017, conform căruia *„autoritatea investită cu competențe de reglementare și de monitorizare a activităților din sectoarele energeticii este Agenția Națională pentru Reglementare în Energetică (în continuare – Agenție), iar la alin. (2) stabilește că „Agenția este autoritate de reglementare cu statut de persoană juridică, este independentă în raport cu alte autorități și organe publice ori în raport cu alte entități publice sau private (...)”*. Prevederi similare sunt stabilite la art. 6 alin. (1) al Legii nr. 108/2016, potrivit căruia: *„autoritatea investită cu competențe de reglementare și de monitorizare a activităților din sectorul gazelor naturale este Agenția, iar în continuare art. 10 al Legii respective enumeră printre activitățile reglementate „b) transportul gazelor naturale”*. Articole 7 și 8 ale Legii nr. 108/2016 specifică atribuțiile Agenției referitoare la activitatea de reglementare a transportului de gaze naturale (licențierea, monitorizarea și controlul întreprinderii care desfășoară activitatea de transport al gazelor naturale, elaborarea cadrului normativ secundar de reglementare a activității respective, aprobarea tarifelor pentru prestarea serviciului de transport al gazelor naturale, asigurarea accesului la rețea etc.).

De asemenea, transportul produselor petroliere este reglementat prin Legea nr. 461/2001 privind piața produselor petroliere, care la art. 6 prevede că reglementarea de stat a pieței produselor petroliere este prerogativa Agenției, iar la art. 22 este specificată activitatea de transport al produselor petroliere. Totodată, de menționat că Republica Moldova nu dispune de conducte magistrale de transport a produselor petroliere.

⁶ Metodologia de calculare, aprobare și aplicare a tarifelor reglementate pentru serviciul de distribuție a gazelor naturale aprobată prin Hotărârea ANRE nr. 443/2020 și Metodologia tarifelor pentru transportul gazelor naturale, aprobată prin Hotărârea ANRE nr. 535/2019;

În aceeași măsură, prevederile Legii nr. 592/1995 în partea ce vizează modul în care se efectuează finanțarea construcției și reconstrucției conductelor (art. 8 și art. 11) „din contul mijloacelor bugetului de stat”, „de către organizațiile specializate de construcții-montaj”, contravine art. 42 alin. (1) al Legii nr. 108/2016, care prevede că: „Dezvoltarea rețelelor de transport al gazelor naturale în legătură cu creșterea cererii de gaze naturale se realizează de către operatorul sistemului de transport astfel încât să fie asigurate fiabilitatea și continuitatea aprovizionării cu gaze naturale a consumatorilor, cu respectarea prevederilor prezentei legi. Cheltuielile de dezvoltare a rețelelor de transport al gazelor naturale sînt suportate de către operatorul sistemului de transport. Aceste cheltuieli se iau în considerare la stabilirea tarifelor pentru serviciul de transport al gazelor naturale în cazul în care s-au efectuat în conformitate cu condițiile stipulate în licență, cu metodologia de calculare a tarifelor pentru serviciul de transport al gazelor naturale, cu Regulamentul privind investițiile.

La fel, modul de exploatare a conductelor în condiții de siguranță prevăzut la art. 13 Legii nr. 592/1995, este exhaustiv reglementat de Legea nr. 151/2022 Lege privind funcționarea în condiții de siguranță a obiectivelor industriale și a instalațiilor tehnice potențial periculoase, precum și la art. 39 al Legii nr. 108/2016 cu privire la gazele naturale.

Totodată, prevederile Legii nr. nr. 592/1995 în partea ce vizează reglementarea zonelor de protecție (art. 15), relațiile dintre întreprinderile și organizațiile transportului prin conducte și organele administrației publice locale, întreprinderi și organizații, beneficiari ai folosinței pămîntului prin al căror teritoriu trec conducte (art. 16), răspunderea pentru încălcările admise (art. 20), se regăsesc într-o altă abordare în Legea nr. 108/2016 la art. 74 - art. 79, 112 – art. 113².

Prin urmare, pentru excluderea paralelismelor legislative, art. 65 al Legii nr. 100/2017 cu privire la actele normative prevede intervenția abrogării. Totodată, necesitatea abrogării Legii nr. 592/1995 derivă și din considerentele că paralelismele legislative pe care le implică prevederile acesteia sunt depășite în timp și creează divergențe de interpretare la aplicabilitatea cadrului legislativ în vigoare.

3. Obiectivele urmărite și soluțiile propuse

3.1. Principalele prevederi ale proiectului și evidențierea elementelor noi

Proiectul hotărârii de Guvern este elaborat întru realizarea acțiunii nr. 295 din Planul național de reglementări pentru anul 2025, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 841/2024, precum și în scopul realizării măsurilor asumate prin Scrisoarea de intenție semnată de Guvernul Republicii Moldova și Comisia Europeană la data de 4 februarie 2025.

Scopul principal al proiectului constă în stabilirea și implementarea unor reglementări ce vor contribui la promovarea securității energetice, liberalizarea pieței gazelor naturale și îmbunătățirea gestionării și întreținerii rețelelor de gaze.

Principalele prevederi ale proiectului de hotărâre sunt:

- în vederea atenuării majorărilor bruște ale prețurilor pentru gazele naturale și a asigurării funcționării sigure și fiabile a pieței gazelor naturale, în spiritul solidarității cu Țările Părți ale Comunității Energetice și cu Statele Membre ale Uniunii Europene, furnizorii de gaze naturale de pe piața cu amănuntul urmează să creeze stocuri de gaze naturale în cantitățile și cu respectarea condițiilor stabilite în art. 108² și art. 108³.
- desemnarea de către Guvern a unui furnizor ce va livra gaze naturale către regiunea transnistreană și va fi obligat să creeze gradual și să mențină stocuri de gaze naturale pentru a asigura acoperirea a cel puțin 15% din consumul mediu anual de gaze naturale al consumatorilor protejați, din regiunea în care operează operatorii de sistem nelicențiați.
- modificarea redacției art. 114 alin. (4) ce prevede că, începând cu 1 octombrie 2025, furnizorii care asigură furnizarea gazelor naturale unor anumite categorii de consumatori finali în contextul obligației de serviciu public stabilite la art. 89 nu sunt în drept să continue prestarea serviciului respectiv consumatorilor noncasnici mari, iar începând cu 1 ianuarie 2027 și către consumatorii noncasnici mijlocii.
- introducerea unui mecanism de aplicare a unui tarif uniform pentru distribuția gazelor naturale în Republica Moldova, fiind stabilite rolurile și responsabilitățile părților interesate din sectorul gazelor naturale atunci când mecanismul de tarifare uniformă este pus în aplicare, procesul de punere în aplicare și principalele modificări a actelor normative secundare necesare pentru punerea în aplicare a mecanismului.

- completări ce vor asigura implementarea prevederilor Regulamentului 1227/2011 privind integritatea și transparența pieței angro de energie, ceea ce va contribui la dezvoltarea unei piețe competitive a gazelor naturale, transparente și nediscriminatorii în conformitate cu standardele UE, inclusiv cu obligațiile prevăzute în Tratatul de instituire a Comunității Energetice.
- abrogarea Legii nr. 592/1995 privind transportul prin conducte magistrale, întrucât prevederile acesteia au devenit caduce odată cu adoptarea legislației speciale din sectoarele reglementate care transpun acquis-ul european
- obligația operatorilor sistemelor de transport și de distribuție a gazelor naturale să dețină harta digitală a infrastructurii operate, să o actualizeze în permanență, în corespundere cu extinderea infrastructurii respective sau cu alte modificări survenite;
- obligația operatorilor de sistem de a asigura accesul la harta digitală a infrastructurii operate, prin servicii de rețea, conform standardelor infrastructurii naționale de date spațiale, pentru participanții procesului de proiectare, construcție și gestionare a patrimoniului public și privat;
- reglementarea posibilității includerii în planurile de dezvoltare ale operatorului sistemului de distribuție a proiectelor de extindere a rețelelor de distribuție a gazelor naturale într-o localitate sau într-o anumită zonă, a căror eficiență economică nu poate fi demonstrată, cu condiția că autoritatea publică locală, fie solicitantul, dispune de oportunități reale de finanțare din partea partenerilor de dezvoltare sau își asumă nemijlocit printr-un acord scris încheiat cu operatorul de sistem, contribuția financiară în partea neacoperită pentru demonstrarea eficienței economice, în conformitate cu Regulamentul privind dezvoltarea rețelelor de distribuție a gazelor naturale. Contribuția solicitantului la construcția rețelei de distribuție a gazelor naturale nu acordă acestuia dreptul de proprietate asupra rețelei respective. Determinarea cheltuielilor de amortizare în acest caz se va realiza prin prisma art. 99 alin. (3¹).”
- impunerea aplicabilității directe a prevederilor legii până la ajustarea cadrului normativ secundar de reglementare, cu excepția prevederilor privind hărțile digitale, pentru instituirea cărora este prevăzut unui termen tranzitoriu de implementare.

Prevederile proiectului urmează a intra în vigoare la momentul publicării în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, ținând cont de contextul regional și necesitatea aplicării imediate a măsurilor de asigurare a securității aprovizionării cu gaze naturale, inclusiv a regiunii transnistrene, și cele de creare a stocurilor de gaze naturale în scopul pregătirii pentru sezonul de încălzire 2025-2026.

Opțiunile alternative analizate și motivele pentru care acestea nu au fost luate în considerare

Opțiunea alternativă I: A nu face nimic.

Efecte pozitive:

Nu au fost determinate, pentru opțiunea dată.

Efecte negative/riscurile lipsei de intervenție:

- Nu vor fi diminuate riscurile privind asigurarea securității aprovizionării cu gaze naturale a Republicii Moldova, inclusiv a regiunii transnistrene;
- Nu vor fi create stocuri de gaze naturale în conformitate cu prevederile Regulamentului (UE) nr. 2022/1032 prin utilizarea unor instrumente bazate pe piață;
- Nu va fi realizată acțiunea de modificare a Legii nr. 108/2016 stabilită în Planul național de reglementări pentru anul 2025, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 841/2024;
- Pierderea suportului financiar oferit de Comisia Europeană către Republica Moldova, în lipsa implementării măsurilor asumate de Guvernul Republicii Moldova prin Scrisoarea de intenție semnată la 4 februarie 2025, ce au drept scop alinierea la standardele energetice ale UE, consolidarea infrastructurii și promovarea securității energetice, a eficienței și a progresului în materie de energie verde.
- Nu va fi asigurată promovarea dezvoltării în continuare a liberalizării treptate a pieței gazelor naturale și creșterii lichidității acesteia.

- În lipsa implementării hărților digitale, nu vor fi înregistrate progrese în calea spre digitalizarea arhivelor și a proceselor de evidență a infrastructurii de gaze naturale;- Lipsa reglementării extinderii rețelelor de gaze naturale în cazul proiectelor de investiții ineficiente economic va perpetua construcția de rețele de gaze naturale de către terți în cazul localităților sau zonelor în care extinderea infrastructurii de gaze naturale este una ineficientă din punct de vedere economic și nu este acceptată în planurile de investiții ale operatorilor de sistem. Lipsa unor intervenții în cadrul legal care să soluționeze această problemă va determina în continuare

persoanele interesate să opteze pentru dezvoltarea sporadică din proprie inițiativă a rețelelor de gaze naturale, fapt ce va intensifica consecințele problemelor generate de existența diverselor tipuri de proprietate asupra infrastructurii de gaze naturale de pe teritoriul țării.

4. Analiza impactului de reglementare

4.1. Impactul asupra sectorului public

Cadrul legal în vigoare impune autorităților administrației publice locale să respecte zonele de protecție aferente rețelelor de gaze naturale la eliberarea actelor permissive pentru anumite lucrări în teritoriile respective. În conformitate cu art. 5 alin. (2) din Legea nr. 108/2016 cu privire la gazele naturale, la eliberarea autorizațiilor de construire pentru casele de locuit, clădiri și alte construcții, autoritățile administrației publice locale sunt obligate să respecte cerințele față de zonele de protecție a rețelelor de gaze naturale, stabilite în Regulamentul privind zonele de protecție a rețelelor de gaze naturale⁷.

Pentru respectarea exigențelor legale respective, asigurarea securității obiectivelor industriale periculoase și neadmiterea impedimentelor în continuitatea livrării de gaze naturale către consumatori, autoritățile publice locale trebuie să dispună de informații și date exacte privind amplasamentul rețelelor de gaze naturale, a instalațiilor aferente și a zonelor de protecție adiacente acestora, astfel încât să evite orice pericol asupra infrastructurii respective.

Implementarea hărților digitale va avea incontestabil un impact pozitiv asupra sectorului public, întrucât va asigura localizarea exactă a zonelor de protecție, oferind accesul online autorităților publice la informațiile de care au nevoie pentru elaborarea planurilor de urbanism, precum și la eliberarea autorizațiilor de construire cu respectarea zonelor de protecție a rețelelor.

De asemenea, harta digitală a infrastructurii de gaze va asigura un instrument eficient care va consolida activitatea de monitorizare de către autoritatea de reglementare, precum și o sursă veritabilă de informații exhaustive pentru autoritățile publice de profil - Ministerul Energiei, Ministerul Infrastructurii și Dezvoltării Regionale, ANRE, Inspectoratul Național pentru Supraveghere Tehnică, Agenția Proprietății Publice.

Aceste reglementări vor spori semnificativ calitatea, precizia și siguranța elaborării documentației de urbanism la nivel național și local. La fel, trebuie stabilite nivele de acces pentru toate categoriile de utilizatori (titulari de licență, ANRE, APL, specialiști în urbanism și proiectare). Reglementări similare pot fi extinse și asupra altor rețele edilitare. Proiectul de lege prevede că regulile de funcționare a hărții digitale a rețelei de gaze vor fi stabilite printr-un regulament aprobat de Guvern.

Pe domeniul dezvoltării rețelelor de gaze naturale, în cazul proiectelor de investiții ineficiente economic, este menționat de menționat că intervenția legislativă va oferi accesul la rețelele de gaze naturale persoanelor interesate din zonele și localitățile pentru care proiectele de investiții în extinderea rețelelor nu sunt fezabile din punct de vedere economic, stabilind și o echitate în această privință în raport cu toți consumatorii de gaze naturale, pentru a nu admite în scopuri tarifare cheltuieli disproporționate și economic nejustificate, care să fie socializate și puse în sarcina tuturor consumatorilor.

Prin modificările efectuate la art. 89 alin. (1) din Legea nr. 108/2016, va fi garantat în continuare pentru sectorul public, anume pentru întreprinderile și instituțiile care prestează servicii sociale esențiale, posibilitatea alegerii furnizorilor cărora le-a fost impusă obligația de serviciu public de a furniza gaze naturale anumitor categorii de consumatori finali la parametrii de calitate stabiliți, la prețuri reglementate, transparente, nediscriminatorii și ușor de comparat, aprobate de ANRE.

4.2. Impactul financiar și argumentarea costurilor estimative

Proiectul de lege în partea ce vizează implementarea hărților digitale implică costuri inițiale legate de achiziția softului necesar, în special ar putea crește sarcina financiară pentru operatorii de sistem, costuri care urmează a fi recuperate prin tarife, având în vedere că obligația deținerii hărții digitale este prevăzută expres de lege. Însă, pe termen lung, implementarea acestui instrument va produce și economii de costuri operaționale, or, beneficiile pe care le implică utilizarea hărților digitale presupun optimizarea sarcinii administrative a operatorilor, a proceselor de lucru și respectiv, eficientizarea resurselor financiare și de timp.

⁷Regulamentul privind zonele de protecție a rețelelor de gaze naturale aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 1104/2018

Investițiile operatorilor de sistem legate de achiziționarea/dezvoltarea softurilor și programelor electronice cad sub incidența pct. 3 al Regulamentului privind planificarea, aprobarea și efectuarea investițiilor, aprobat prin Hotărârea Agenției Naționale pentru Reglementare în Energetică nr. 283/2016, care le cataloghează drept investiții de „*Categoria G: Investiții în imobilizări necorporale (programe, licențe etc.)*”.

În conformitate cu pct. 28 al Regulamentului nominalizat, proiectele de investiții din **Categoria G** se includ în planul anual de investiții dacă se demonstrează că sunt *obligatorii*. Proiectele de investiții în imobilizări necorporale, care nu sunt obligatorii, pot fi incluse în planul anual de investiții numai în cazul în care se demonstrează că astfel de proiecte de investiții sunt eficiente economic.

Prin urmare, pentru implementarea hărților digitale în activitatea operatorilor de sistem și recuperarea costurilor legate de dezvoltarea și actualizarea permanentă a acestora, urmează a fi inclusă drept obligatorie în legislația primară, astfel încât autoritatea de reglementare să dispună de temei legal pentru recunoașterea cheltuielilor respective în scopuri tarifare.

Totuși, în pofida faptului că sursele de finanțare sunt indicate drept componentele tarifare, urmează a fi valorificate toate oportunitățile de finanțare din partea partenerilor de dezvoltare, prevăzute pentru promovarea digitalizării. Uniunea Europeană alocă o gamă largă de fonduri pentru a sprijini procesul de tranziție către o *Transformare digitală a proceselor operaționale*.

Beneficiile socio-economice și de mediu pe termen lung vor supracompensa costurile legate de creșterea inițială a cheltuielilor ce urmează a fi recuperate tarifar.

Cu titlu de exemplu, este relevantă experiența SRL ”Chișinău-Gaz”, care dispune de un sistem informațional automatizat, implementat în anul 2014, ce conține harta digitală a rețelelor din dotarea acestuia. Potrivit informației oferite de operator, cheltuielile pentru crearea și întreținerea hărții digitale au constituit 11 213 191 lei fără TVA, pentru o perioadă de 10 ani. Cheltuielile includ inventarierea rețelelor de gaze și digitalizarea arhivei cu documentația tehnică.

În partea ce ține de implementarea tarifului uniform pentru distribuția gazelor naturale, intervenția propusă nu va duce la apariția de costuri suplimentare la operatorii sistemelor de distribuție, deoarece mecanismul propus nu presupune modificarea structurii venitului reglementat al acestora care va fi recuperat prin aplicarea tarifului uniform și a implementării mecanismului de compensare între operatorii sistemelor de distribuție (efectuarea plăților compensatorii de egalizare).

Concomitent, unele costuri cu caracter administrativ și financiar, aferente implementării mecanismului tarifului uniform pentru distribuția gazelor naturale vor apărea în contextul activității entității pentru reconciliere care, pe parcursul perioadei tarifare, va primi plăți compensatorii de egalizare de la operatorii sistemelor de distribuție cu soldul contului de regularizare negativ și va achita plăți de egalizare în avans operatorilor sistemelor de distribuție cu soldul contului de regularizare pozitiv.

Costurile aferente activității entității pentru reconciliere urmează a fi luate în considerație la stabilirea tarifului uniform pentru distribuția gazelor naturale, în modul stabilit în Metodologia de calculare, aprobare și aplicare a tarifelor reglementate pentru serviciul de distribuție a gazelor naturale, aprobată de ANRE. Totodată, costurile aferente activității entității pentru reconciliere nu pot fi estimate la această etapă, în special datorită incertitudinilor care există la moment în legătură cu plățile care urmează a fi procesate și executate de către acesta. Cu toate acestea, în opinia autorilor notei de fundamentare, costurile aferente activității entității pentru reconciliere vor fi nesemnificative în raport cu beneficiile pe care le oferă pe termen mediu și lung implementarea tarifului uniform. Mai mult, costurile respective se estimează a fi nesemnificative inclusiv în raport cu alte costuri aferente activității de distribuție a gazelor naturale, în special datorită spectrului limitat de atribuții pe care urmează să le îndeplinească entitatea pentru reconciliere, precum și reieșind din restricțiile care urmează a fi stabilite în raport cu aceasta (atribuțiile acesteia urmează a fi limitate practic la colectarea plăților compensatorii de regularizare și transferarea mijloacelor financiare în vederea reconcilierii conturilor de regularizare).

Concomitent, proiectul de lege stabilește expres faptul că entitatea pentru reconciliere nu trebuie să obțină profit sau să înregistreze pierderi din aplicarea mecanismului de compensare. Respectiv, entitatea pentru reconciliere nu va obține careva profit financiar suplimentar din această activitate, această funcție fiind stabilită practic în interesul economic general al consumatorilor finali din Republica Moldova.

Mai mult ca atât, funcția de entitate pentru reconciliere urmează a fi atribuită de către ANRE unui operator al sistemului de distribuție existent, care respectă cerințele specifice stabilite de lege. Respectiv, instituirea entității pentru reconciliere nu presupune crearea unei întreprinderi noi, fiind evitate astfel costuri suplimentare legate de crearea și administrarea unei persoanei juridice distincte exclusiv în acest scop.

În ceea ce privește nivelul tarifelor de distribuție, prin aplicarea mecanismului de uniformizare a acestora pe întreg teritoriul țării, tarifele curente de distribuție vor suferi în ansamblu modificări atât în sensul creșterii, cât și al micșorării acestora. Cu toate acestea, la această etapă este dificil de cuantificat cu exactitate cum se vor modifica tarifele fiecărui operator al sistemului de distribuție în raport cu valorile curente ale tarifelor stabilite în mod individual, deoarece, pe de o parte, nu pot fi estimate cu exactitate valorile parametrilor de calcul ai acestor tarife (precum costurile operaționale ale fiecărui operator al sistemului de distribuție, eligibile pentru a fi recuperate prin tarife și nivelul rezonabil și justificat al acestora, acceptat de către ANRE în scopuri tarifare), iar, pe de altă parte, metoda de calcul a tarifului uniform, inclusiv modul în care vor fi distribuite plățile compensatorii de egalizare și periodicitatea/frecvența acestora (în particular a plăților de egalizare în avans) urmează a fi stabilită de către ANRE în metodologia tarifară.

De remarcat în acest sens și faptul că în proiectul de lege a fost stabilită în mod exhaustiv condiția ca frecvența plăților de egalizare în avans să fie stabilite astfel încât operatorii sistemelor de distribuție cu soldul contului de regularizare pozitiv (operatorii de sistem care urmează să primească plăți compensatorii) să fie în măsură să își recupereze costurile reglementate în timp util, pentru a nu admite acumularea de devieri tarifare/datorii.

Cu toate acestea, autorii prezentei note de fundamentare au efectuat un calcul ilustrativ, utilizând principiile existente privind determinarea tarifelor pentru distribuția gazelor naturale, pentru a reflecta efectele pe care le poate oferi implementarea tarifului uniform de distribuție a gazelor naturale, cu aplicarea mecanismului de compensare între operatorii sistemelor de distribuție, în raport cu abordarea curentă de stabilire a tarifelor de distribuție, prin aplicarea metodologiei tarifare în vigoare, care implică stabilirea tarifelor respective separat pentru fiecare operator al sistemului de distribuție.

De remarcat că rezultatele obținute în cadrul exercițiului prezentat mai jos nu reflectă nivelul real al tarifelor care ar trebui aprobate pentru operatorii de sistem menționați, acestea fiind calculate în baza unor valori agregate estimate a costurilor și veniturilor reglementate pentru fiecare din cei 16 operatori ai sistemelor de distribuție, precum și în baza altor parametri de calcul, precum cantitățile de gaze naturale estimate a fi distribuite prin fiecare rețea de distribuție a gazelor naturale.

În cadrul exercițiului respectiv, au fost examinate două opțiuni (calculule ilustrative sunt reflectate în Anexa 1 la prezenta notă):

1. Opțiunea 1: determinarea tarifelor de distribuție a gazelor naturale, separat pentru fiecare operator al sistemului de distribuție (OSD). Acest scenariu corespunde principiilor de determinare a tarifelor pentru serviciul de distribuție, stabilite în Metodologia tarifară, aprobată de ANRE. Conform scenariului respectiv, fiecare OSD colectează veniturile aferente utilizării rețelei de distribuție pe care o gestionează aplicând tarifele determinate în mod individual, luând în considerație veniturile reglementate ale fiecărui OSD în parte.

2. Opțiunea 2: determinarea tarifului uniform de distribuție a gazelor naturale, pentru toți OSD licențiați. Potrivit scenariului respectiv, veniturile obținute de OSD la prestarea serviciului de distribuție se stabilesc reieșind din tariful uniform stabilit, volumele de gaze naturale distribuție prin fiecare rețea de distribuție, precum și urmare a aplicării mecanismului de compensare între OSD (plățile compensatorii de egalizare).

Conform rezultatelor calcululelor prezentate în Anexă, în cazul aplicării tarifului uniform (opțiunea 2), 13 din cei 16 titulari de licență vor aplica tarife de distribuție (inclusiv pe nivele de presiune) mai mici decât tarifele de distribuție determinate individual, în baza acelorași datele ipotetice privind venitul reglementat și volumele distribuite (stabilite în cadrul opțiunii 1).

Pentru a asigura recuperarea integrală a veniturilor reglementate, OSD respectivi vor primi prin intermediul mecanismului de compensare plăți compensatorii de la entitatea pentru reconciliere. Respectiv, prin aplicarea mecanismului de compensare între OSD, entitatea pentru reconciliere va transfera resursele financiare colectate de la trei OSD care au înregistrat un cont de regularizare negativ către 13 OSD care nu și-a recuperat pe deplin venitul reglementat prin aplicarea tarifului uniform. Astfel, în urma exercițiului respectiv, pe parcursul perioadei tarifare va fi asigurată recuperarea pe deplin de către OSD a veniturilor reglementate stabilite de către ANRE și incluse în calculul tarifului uniform.

În final, remarcăm că un mecanism similar din punct de vedere conceptual a fost stabilit și implementat în cazul tarifelor pentru serviciul de transport al gazelor naturale, în contextul în care până în anul 2023 în Republica Moldova au existat doi operatori ai sistemelor de transport al gazelor naturale.

În ceea ce privește modificarea mecanismului aferent instituirii obligației de stocare a gazelor naturale, în opinia autorilor, mecanismul propus nu va genera costuri suplimentare pentru furnizorii de gaze naturale, precum și nici pentru consumatorii finali, în contextul în care în prezent prin Legea nr. 108/2016 o obligație similară este instituită în raport cu unu singur participant la piața gazelor naturale (actualmente, SA Energomold este desemnat în calitate de titular al obligației de stocare).

Astfel, conform mecanismului existent, titularul obligației de stocare asigură crearea stocurilor de gaze naturale până la 1 octombrie a fiecărui an, care urmau a fi vândute ulterior furnizorilor de gaze naturale începând cu 1 noiembrie, pentru a fi livrate consumatorilor finali ale acestora. Or, prin intervenția propusă, aceeași obligația de stocare din punct de vedere cantitativ urmează a fi instituită din start tuturor furnizorilor de gaze naturale, proporțional cotelor de piață a acestora, excluzând astfel concentrarea deciziilor aferente constituirii stocurilor de gaze naturale (altele decât cele de securitate) la un singur participant al pieței. Respectiv, acest mecanism va permite furnizorilor de gaze naturale să-și optimizeze portofoliul de achiziții și vânzări a gazelor naturale clienților săi, aceștia fiind în măsură să decidă în mod individual cu privire la sursele de achiziționare a gazelor naturale, locul stocării acestora și punerea în circulație (utilizarea) cantităților de gaze stocate (inclusiv prețul la care acestea urmează a fi vândute).

Concomitent, proiectul de lege prevede inclusiv posibilitatea furnizorilor de a delega executarea obligației de stocare către alți traderi și/sau furnizori de gaze naturale licențiați în Republica Moldova. Acest fapt va facilita executarea obligației respective de către furnizorii de gaze naturale care nu au acces la alte piețe de gaze naturale din regiune, evitând suportarea de către aceștia a costurilor legate de înregistrarea pe piețele respective.

4.3. Impactul asupra sectorului privat

Tehnologia și infrastructura digitală au un rol esențial în viața privată și în mediile de afaceri⁸, fapt evidențiat pe pagina oficială a Comisiei Europene în procesul de promovare a Programului Europa digitală.

În această ordine de idei, prezentul proiect, în partea ce vizează elaborarea mecanismului digital de evidență și monitorizare a infrastructurii de gaze naturale, determină beneficii pentru sectorul privat prin posibilitatea accesului la date agregate privind amplasamentul rețelelor de gaze naturale și a instalațiilor aferente, caracteristica acestora, fapt ce va îmbunătăți planificarea și realizarea investițiilor reziliente și sustenabile în infrastructură și nu doar.

De asemenea, crearea hărții digitale a infrastructurii de gaze reprezintă un impact pozitiv asupra tuturor întreprinderilor de gaze naturale, prin faptul vizualizării mult mai eficiente a datelor aferente infrastructurii de gaze naturale operate, ceea ce permite optimizarea timpului alocat, a resurselor administrative și financiare pe care le implică identificarea exactă a obiectivelor de infrastructură în procesele operaționale, în special pentru elaborarea planurilor de dezvoltare a rețelei și planurilor de investiții anuale.

Prin modificarea art. 80 alin. (3) a fost exclusă o barieră administrativă considerată în procesul de schimbare a furnizorului de gaze naturale, fiind astfel eliminate unele impedimente și redus timpul de schimbare a furnizorului.

Urmare a introducerii unui mecanism de aplicare a unui tarif uniform pentru distribuția gazelor naturale în Republica Moldova, ce va permite ANRE să aprobe tarife de distribuție unice în funcție de nivelele de presiune a rețelelor de distribuție, valabile pe întreg teritoriul Republicii Moldova, furnizorii vor avea posibilitatea de a-și extinde activitatea pe întreg teritoriul Republicii Moldova, fiind simplificată logistica furnizării gazelor naturale și create condiții mai competitive de achiziționare a gazelor naturale pentru consumatorii finali pe întreg teritoriul Republicii Moldova, diminuând astfel pe termen mediu și lung riscul concentrării dezvoltării afacerilor ce depind de consumul de gaze naturale doar în anumite regiuni ale țării.

Astfel, implementarea tarifului uniform pentru distribuția gazelor naturale oferă o serie de efecte pozitive și beneficii și anume:

- va duce la uniformizarea tarifelor pentru serviciul de distribuție al gazelor naturale pe întreg teritoriul Republicii Moldova în care activează operatori de sistem licențiați, ceea ce va spori competitivitatea

⁸ <https://digital-strategy.ec.europa.eu/ro/activities/digital-programme>

tranzacțiilor de gaze naturale în diverse zone de distribuție, stimulând astfel intrarea de noi participanți la piața gazelor naturale (în special a furnizorilor pe piața cu amănuntul);

- va fi evitată discriminarea utilizatorilor de sistem pe criterii de locație, fapt care va asigura accesul utilizatorilor de sistem (în particular a consumatorilor de gaze naturale racordați la rețele de distribuție) la piața gazelor naturale în condiții echitabile, inclusiv în ceea ce privește utilizarea infrastructurii de gaze naturale disponibile;

- va fi asigurată o redistribuire echitabilă a costurilor aferente serviciilor de distribuție a gazelor naturale între zonele de distribuție în care activează operatori de distribuție licențiați, fără a avea un impact negativ asupra nivelului veniturilor operatorilor sistemelor de distribuție, datorită aplicării mecanismului de compensare între operatorii de sistem, păstrând totodată posibilitatea aplicării de către ANRE a stimulentelelor corespunzătoare pentru a spori eficiența în activitatea desfășurată.

În scopul promovării dezvoltării în continuare a liberalizării treptate a pieței gazelor naturale și creșterii lichidității acesteia, prin proiectul de modificare a Legii nr. 108/2016, ANRE va stabili pragurile de consum pentru identificarea și atribuirea categoriilor de consumatori în funcție de consumul de gaze naturale al acestora după cum urmează: consumatori mari, consumatori mijlocii și consumatori mici, care în dependență de categoria de consum urmează treptat să achiziționeze gaze naturale doar pe piața liberă, începând cu 1 octombrie 2025 și 1 ianuarie 2027.

4.4. Impactul social

Elaborarea proiectului de act normativ nu derivă doar din necesitatea asigurării accesului la date exacte privind amplasamentul rețelelor de gaze naturale și a instalațiilor aferente pentru operatorii și utilizatorii de sistem, autoritățile publice și de reglementare, specialiștii în domeniu, dar și prin prisma necesității protejării vieții și sănătății populației. Or, accesul la date exacte privind amplasamentul va reduce cazurile de lucrări neautorizate în zonele de protecție a rețelelor respective, care pot determina cazuri de avarie, ce pot avea consecințe grave pentru viața și sănătatea oamenilor.

Proiectul de lege în esență va soluționa un vid legislativ și va determina un impact social pozitiv prin asigurarea accesului la sursa de gaze naturale inclusiv în localitățile și zonele în care este imposibilă extinderea rețelelor de gaze naturale pe motivul ineficienței economice a proiectelor de investiții pentru a fi recuperate prin tarifele reglementate.

În Republica Moldova numărul consumatorilor finali de gaze naturale depășește 830 mii (consumatori casnici peste 814 mii și consumatori noncasnici - 16 mii) și de energie electrică peste 1322 mii. Republica Moldova este dependentă practic 100% de importurile de gaze naturale și doar 20% din energie electrică consumată anual este produsă la nivel local. Gazele naturale sunt principala resursă utilizată pentru producerea energiei electrice și termice - ceea ce amplifică fluctuația sezonieră a cererii la nivel de țară. Astfel, orice impact asupra securității aprovizionării cu resurse energetice a Republicii Moldova, în special în perioada rece a anului, ar pune o presiune asupra piețelor de energie electrică și gaze naturale și ar putea avea un impact semnificativ asupra economiei țării. Prin crearea stocurilor de gaze naturale în conformitate cu Regulamentul (UE) nr. 2022/1032 vor fi diminuate riscurile unor penurii de gaze naturale în perioada sezonului de încălzire, precum și atenuate majorărilor bruște ale prețurilor pentru gazele naturale.

4.4.1. Impactul asupra datelor cu caracter personal

Prezentul proiect de lege nu stabilește prevederi care ar putea avea impact asupra datelor cu caracter personal.

4.4.2. Impactul asupra echității și egalității de gen

Prezentul proiect de lege nu stabilește prevederi care ar putea influența în mod diferit femeile, bărbații și minoritățile de gen și nu prevede promovarea unor măsuri de discriminare.

4.5. Impactul asupra mediului

Impactul asupra mediului este incontestabil unul pozitiv, or, reprezintă un instrument care garantează accesibilitatea informației privind amplasamentul exact al rețelelor de gaze naturale și a zonelor de protecție, pentru a evita intervențiile neautorizate de lucrări în zonele respective care pot avea impact asupra securității rețelelor și prin urmare, a mediului înconjurător. O eventuală avarie, scurgere de gaze naturale, poate cauza un impact dezastruos asupra mediului înconjurător, prin poluarea solului și a aerului. Din cauza poluării solului, scurgerile de gaze naturale pot afecta calitatea apelor de suprafață și subterane.

Respectiv o hartă care să stabilească cu exactitate amplasamentul infrastructurii de gaze naturale reprezintă o necesitate nu doar în contextul eficientizării activității operatorilor și utilizatorilor de sistem, aceasta are o importanță pentru soluționarea problemelor existențiale legate de protejarea mediului înconjurător. Emisiile în atmosferă a gazelor naturale constituie un factor de poluare a mediului înconjurător, în cazul intervențiilor neautorizate, contribuind și la asigurarea unui mediu de viață mai sigur pentru cetățeni.

Alte impacturi și informații relevante nu au fost identificate și analizate.

5. Compatibilitatea actului normativ cu legislația UE

5.1. Măsuri normative necesare pentru transpunerea actelor juridice ale UE în legislația națională

Proiectul de lege respectă prevederile legislației naționale și nu intră în contradicție cu prevederile legislației UE.

5.2. Măsuri normative care urmăresc crearea cadrului juridic intern necesar pentru implementarea legislației UE

Prin prezentul proiect nu sunt prevăzute măsuri noi întru implementarea actelor legislative ale UE.

6. Avizarea și consultarea publică a proiectului actului normativ

În scopul respectării prevederilor Legii nr. 239/2008 privind transparența în procesul decizional și Legii nr. 100/2017 cu privire la actele normative, anunțul privind inițierea procesului de elaborare a Proiectului a fost plasat pe pagina web oficială a Ministerului Energiei, compartimentul „Transparență decizională, consultări publice” și pe portalul guvernamental https://particip.gov.md/ro/document/stages/*/13823.

De asemenea, proiectul de lege va fi supus consultărilor publice și avizării de către toate părțile interesate.

7. Concluziile expertizelor

În scopul respectării art. 36 și 37 din Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative, proiectul va fi supus expertizei anticorupție de către Centrul Național Anticorupție și expertizei juridice de către Ministerul Justiției.

8. Modul de încorporare a actului în cadrul normativ existent

În conformitate cu prevederile art. 85¹, urmează a fi elaborată și aprobată hotărârea de guvern prin care va fi desemnat furnizorul responsabil de aprovizionarea cu gaze naturale a regiunii în care operează operatorii de sistem nelicențiați. Totodată, Guvernul va stabili obligația furnizorului desemnat de a constitui stocuri de gaze naturale pentru a asigura acoperirea a cel puțin 15% din consumul mediu anual de gaze naturale al consumatorilor protejați din regiunea în care operează operatorii de sistem nelicențiați, care vor fi constituite gradual în conformitate cu planul stabilit în hotărârea de Guvern prin care se desemnează furnizorul respectiv.

În termen de 12 luni de la intrarea în vigoare a legii, Guvernul urmează să aprobe instrucțiunea privind elaborarea și funcționarea hărților digitale pentru infrastructura de gaze naturale, prin care se va stabili procedurile standardizate pentru crearea și gestionarea hărților digitale, îmbunătățind planificarea, monitorizarea și întreținerea rețelelor de gaze naturale.

Proiectul prevede abrogarea Legii nr. 592/1995 privind transportul prin conducte magistrale, întrucât prevederile acesteia au devenit caduce odată cu adoptarea legislației speciale din sectoarele reglementate care transpun acquis-ul european (Legea nr. 108/2016 cu privire la gazele naturale, Legea 107/2016 cu privire la energia electrică, Legea nr. 174/2017 cu privire la energetică, alte acte normative).

9. Măsurile necesare pentru implementarea prevederilor proiectului actului normativ

Materializarea beneficiilor asociate implementării proiectului de lege implică necesitatea întreprinderii măsurilor de elaborare și aprobare a cerințele minime obligatorii față de harta digitală a infrastructurii operate, structura informațiilor și accesul la harta digitală, printr-un regulament aprobat de Guvern. Subsecvent, se impune:

- modificarea documentului normativ-tehnic NCM A.06.02-2014 ”Executarea lucrărilor topo-geodezice în construcții”;
- elaborarea Instrucțiunii privind funcționarea hărților digitale pentru infrastructura de gaze naturale, care să cuprindă cerințele privind harta digitală a infrastructurii; cerințe de topologie a datelor hărții digitale;

precizia datelor hărții digitale; crearea și actualizarea hărții digitale a infrastructurii; asigurarea accesului la harta digitală a infrastructurii.

În partea ce vizează implementarea soluției legislative privind extinderea rețelelor în zonele și localitățile pentru care proiectele de investiții în infrastructura de gazele naturale se estimează a fi ineficiente din punct de vedere economic, se impune modificarea cadrului de reglementare secundar și anume prevederile Regulamentului privind planificarea, aprobarea și efectuarea investițiilor.

Implementarea actului normativ ar urma să fie asigurată, în mare parte, de către Ministerul Energiei, care va asigura elaborarea cadrului normativ secundar ce se impune în acest scop.

Secretar de Stat

Constantin BOROSAN

A. Ipoteze de calcul

Nr. d/o	Denumirea titularului de licență	Venit reglementat V, mii lei				Volume de gaze naturale distribuite, mii m ³			
		<i>PÎ</i>	<i>PM</i>	<i>PJ</i>	<i>Total</i>	<i>PÎ</i>	<i>PM</i>	<i>PJ</i>	<i>Total</i>
1	S.R.L. „Chișinău-gaz”	41,060	131,678	378,398	551,137	273,454	127,591	163,363	564,408
2	S.R.L. „Ialoveni-gaz”	26,322	49,051	137,003	212,376	10,411	14,472	50,348	75,231
3	S.R.L. „Bălți-gaz”	40,405	49,038	98,601	188,043	1,343	15,497	22,432	39,272
4	S.R.L. „Edineț-gaz”	20,266	41,481	66,513	128,260	210	8,603	19,727	28,540
5	S.R.L. „Florești-gaz”	21,104	30,344	50,738	102,186	624	6,217	18,065	24,905
6	S.R.L. „Orhei-gaz”	29,842	40,623	85,958	156,422	3,505	6,489	17,072	27,066
7	S.R.L. „Ștefan Vodă-gaz”	8,279	19,801	57,617	85,696	116	4,844	9,866	14,826
8	S.R.L. „Cimișlia-gaz”	16,120	18,299	50,094	84,514	1,176	3,034	9,517	13,727
9	S.R.L. „Gagauz-gaz”	15,395	27,469	107,580	150,444	3,415	7,065	22,087	32,567
10	S.R.L. „Cahul-gaz”	18,046	44,140	56,843	119,029	603	2,917	19,733	23,253
11	S.R.L. „Taraclia-gaz”	7,548	11,031	32,188	50,766	1,351	4,204	5,536	11,091
12	S.R.L. „Ungheni-gaz”	22,083	21,665	53,885	97,634	610	4,857	12,990	18,457
13	S.R.L. „Rotalin Gaz Trading”	9,007	19,216	25,111	53,334	981	1,862	8,814	11,656
14	S.R.L. „Proalfa Service”	0	0	995	995	0	0	180	180
15	S.R.L. „Faitec-M”	0	409	278	687	0	7	60	66
16	S.R.L. „Nord Gaz - Sîngerei”	0	541	1,985	2,525	0	348	1,925	2,273
TOTAL		275,477	504,784	1,203,787	1,984,048	297,798	208,006	381,712	887,517

B. Determinarea tarifelor de distribuție a gazelor naturale pentru Opțiunea 1 și Opțiunea 2

Nr. d/o	Denumirea titularului de licență	Opțiunea 1 - tarife individuale, lei/1000m ³			
		<i>PÎ</i>	<i>PM</i>	<i>PJ</i>	<i>Medie</i>
1	S.R.L. „Chișinău-gaz”	73	525	2,842	976
2	S.R.L. „Ialoveni-gaz”	350	1,107	3,828	2,823
3	S.R.L. „Bălți-gaz”	1,029	2,322	6,717	4,788
4	S.R.L. „Edineț-gaz”	710	2,174	5,546	4,494
5	S.R.L. „Florești-gaz”	847	2,097	4,906	4,103
6	S.R.L. „Orhei-gaz”	1,103	2,827	7,862	5,779
7	S.R.L. „Ștefan Vodă-gaz”	558	1,904	7,744	5,780
8	S.R.L. „Cimișlia-gaz”	1,174	2,632	7,896	6,157
9	S.R.L. „Gagauz-gaz”	473	1,415	6,286	4,619
10	S.R.L. „Cahul-gaz”	776	2,725	5,605	5,119
11	S.R.L. „Taraclia-gaz”	681	1,813	7,628	4,577
12	S.R.L. „Ungheni-gaz”	1,196	2,410	6,559	5,290
13	S.R.L. „Rotalin Gaz Trading”	773	2,573	5,422	4,576
14	S.R.L. „Proalfa Service”	0	0	5,534	5,534
15	S.R.L. „Faitec-M”	0	6,161	10,823	10,357
16	S.R.L. „Nord Gaz - Sîngerei”	0	238	1,269	1,111

a) tariful pentru serviciul de distribuție a gazelor naturale livrate prin rețelele de presiune înaltă:

$$TD_n^{P\hat{I}} = \frac{V_n^{P\hat{I}}}{GD_n^{P\hat{I}} + GD_n^{PM} + GD_n^{PJ}}$$

b) tariful pentru serviciul de distribuție a gazelor naturale livrate prin rețelele de presiune medie:

$$TD_n^{PM} = \frac{V_n^{PM}}{GD_n^{PM} + GD_n^{PJ}} + TD_n^{P\hat{I}}$$

c) tariful pentru serviciul de distribuție a gazelor naturale livrate prin rețelele de presiune joasă:

$$TD_n^{PJ} = \frac{V_n^{PJ}}{GD_n^{PJ}} + TD_n^{PM}$$

OPȚIUNEA 2 - TARIF UNIFORM	<i>PÎ</i>	<i>PM</i>	<i>PJ</i>	<i>Medie</i>
		310	1,166	4,320

Tarifele uniforme pe nivele de presiune înaltă $TD_{unif}^{P\hat{I}}$, presiune medie TD_{unif}^{PM} și presiune joasă TD_{unif}^{PJ} sunt calculate după cum urmează:

$$TD_{unif}^{P\hat{I}} = \frac{\sum_i V_i^{P\hat{I}}}{\sum_i GD_i^{P\hat{I}} + \sum_i GD_i^{PM} + \sum_i GD_i^{PJ}}$$

$$TD_{unif}^{PM} = \frac{\sum_i V_i^{PM}}{\sum_i GD_i^{PJ} + \sum_i GD_i^{PM}} + TD_{unif}^{P\hat{I}}$$

$$TD_{unif}^{PJ} = \frac{\sum_i V_i^{PJ}}{\sum_i GD_i^{PJ}} + TD_{unif}^{PM}$$

C. Diferențele de tarif între Opțiunea 2 și Opțiunea 1 și determinarea veniturilor colectate (deficit – deficit de venituri constatat în raport cu venitul reglementat; supraventuri – venituri suplimentare obținute în raport cu venitul reglementat)

Nr. d/o	Denumirea titularului de licență	Diferențe de tarif: (Opțiunea 2 - Opțiunea1), lei/1000m3				Venituri obținute din tarif uniform, mii lei			Venituri totale colectate, mii lei	Deficit(-) / supravent(+)
		PÎ	PM	PJ	Medie	PÎ	PM	PJ		
1	S.R.L. „Chișinău-gaz”	+237.6	+641.0	+1,478.4	+1,259.0	175,186.9	249,049.2	515,189.8	939,426	+388,289
2	S.R.L. „Ialoveni-gaz”	-39.5	+59.8	+492.3	-587.5	23,350.9	55,483.9	158,780.2	237,615	+25,239
3	S.R.L. „Bălți-gaz”	-718.5	-1,155.4	-2,397.3	-2,552.7	12,189.6	32,465.9	70,741.7	115,397	-72,646
4	S.R.L. „Edineț-gaz”	-399.7	-1,007.9	-1,225.9	-2,258.5	8,858.5	24,249.8	62,212.1	95,320	-32,939
5	S.R.L. „Florești-gaz”	-537.0	-930.7	-585.7	-1,867.5	7,730.3	20,784.4	56,969.2	85,484	-16,702
6	S.R.L. „Orhei-gaz”	-792.2	-1,660.4	-3,541.9	-3,543.9	8,400.9	20,167.3	53,837.9	82,406	-74,016
7	S.R.L. „Ștefan Vodă-gaz”	-248.0	-738.1	-3,424.4	-3,544.6	4,601.9	12,591.6	31,114.0	48,307	-37,389
8	S.R.L. „Cimișlia-gaz”	-864.0	-1,466.0	-3,576.0	-3,921.4	4,260.6	10,743.4	30,013.3	45,017	-39,497
9	S.R.L. „Gagauz-gaz”	-162.3	-248.6	-1,965.7	-2,384.0	10,108.6	24,953.4	69,654.6	104,717	-45,727
10	S.R.L. „Cahul-gaz”	-465.7	-1,558.5	-1,285.5	-2,883.4	7,217.4	19,388.0	62,230.4	88,836	-30,193
11	S.R.L. „Taraclia-gaz”	-370.1	-646.7	-3,307.8	-2,341.7	3,442.5	8,336.7	17,457.1	29,236	-21,529
12	S.R.L. „Ungheni-gaz”	-886.1	-1,244.1	-2,238.6	-3,054.4	5,728.7	15,276.6	40,966.0	61,971	-35,662
13	S.R.L. „Rotalin Gaz Trading”	-462.3	-1,406.4	-1,101.9	-2,340.1	3,618.0	9,138.0	27,795.2	40,551	-12,783
14	S.R.L. „Proalfa Service”	+0	+0	-1,214.0	-3,298.5	0.0	0.0	776.7	777	-218
15	S.R.L. „Faitec-M”	+0	-4,994.5	-6,503.5	-8,121.7	0.0	77.4	188.3	266	-421
16	S.R.L. „Nord Gaz - Sîngerei”	+0	+928.5	+3,051.1	+1,124.5	0.0	2,651.2	6,070.3	8,721	+6,196
TOTAL venit colectat								1,984,048	-0	
TOTAL Venit Reglementat								1,984,048		
Supra-venit ce urmează a fi repartizat ca compensație									+419,723.9	
Deficit ce urmează a fi compensat									-419,723.9	

D. Determinarea plăților compensatorii de egalizare care urmează a fi plătite Entității pentru Reconciliere (ER), precum și a plăților compensatorii de egalizare achitate de ER către OSD care colectează venituri mai mici decât venitul reglementat necesar

Nr. d/o	Denumirea titularului de licență	Plăți compensatorii de egalizare achitate ER	Plăți compensatorii de egalizare achitate de ER
		1000 MDL/an	1000 MDL/an
1	S.R.L. „Chișinău-gaz”	388,289.0	0
2	S.R.L. „Ialoveni-gaz”	25,238.8	0
3	S.R.L. „Bălți-gaz”	0	72,645.9
4	S.R.L. „Edineț-gaz”	0	32,939.2
5	S.R.L. „Florești-gaz”	0	16,702.0
6	S.R.L. „Orhei-gaz”	0	74,016.2
7	S.R.L. „Ștefan Vodă-gaz”	0	37,388.9
8	S.R.L. „Cimișlia-gaz”	0	39,496.5
9	S.R.L. „Gagauz-gaz”	0	45,727.3
10	S.R.L. „Cahul-gaz”	0	30,193.2
11	S.R.L. „Taraclia-gaz”	0	21,529.4
12	S.R.L. „Ungheni-gaz”	0	35,662.2
13	S.R.L. „Rotalin Gaz Trading”	0	12,783.3
14	S.R.L. „Proalfa Service”	0	218.3
15	S.R.L. „Faitec-M”	0	421.4
16	S.R.L. „Nord Gaz - Sîngerei”	6,196.1	0
	TOTAL	419,723.9	419,723.9

- Plățile compensatorii de egalizare urmează a fi transferate în contul ER de către OSD care înregistrează un sold negativ al contului de regularizare – plăți efectuate de S.R.L. „Chișinău-gaz”, S.R.L. „Ialoveni-gaz” și S.R.L. „Nord Gaz - Sîngerei” în sumă totală de 419,723.9 mii lei.
- ER transferă către OSD înregistrează sold pozitiv al contului de regularizare (13 titulari de licență) plăți compensatorii de egalizare în sumă totală de 419,723.9 mii lei.
- În exemplul analizat, plățile compensatorii de egalizare colectate de ER sunt distribuite proporțional cotei deficitului de venituri înregistrate de către fiecare din cei 13 OSD cu sold pozitiv al contului de regularizare (OSD cu nr. 2-15) în deficitul total de venituri al acestora. Modul în care ER colectează și distribuie plățile compensatorii de egalizare urmează a fi stabilită de autoritatea de reglementare.

Nr. 07-498 din 21 februarie 2025

Cancelaria de Stat
e-mail: cancelaria@gov.md

CERERE

Privind aprobarea proiectului de lege pentru modificarea

Legea nr. 108/2016 privind gazele naturale

Nr. crt.	Criterii de înregistrare	Nota autorului
1.	Categoria și denumirea proiectului	Proiectul de lege pentru modificarea Legea nr. 108/2016 privind gazele naturale
2.	Autoritatea care a elaborat proiectul	Ministerul Energiei.
3.	Justificarea depunerii cererii	Facilitarea liberalizării pieței gazelor naturale, ce va stimula concurența pe piață, precum și reglementarea modalităților de gestionare, operare și întreținere a rețelelor de gaze naturale, asigurând o administrare mai eficientă, sigură și transparentă, pentru menținerea securității și continuității aprovizionării cu gaze naturale.
4.	Referința la documentul de planificare care prevede elaborarea proiectului (<i>PNA, PND, PNR, alte documente de planificare sectoriale</i>)	Cap. 11 – Energie, acțiunea nr. 30 din PNR 2025.
5.	Lista autorităților și instituțiilor a căror avizare/expertizare este necesară	1. Ministerul Dezvoltării Economice și Digitalizării; 2. Ministerul Infrastructurii și Dezvoltării Regionale; 3. Ministerul Finanțelor; 4. Ministerul Mediului (inclusiv Agenția de Mediu, Agenția „Moldsilva”); 5. Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare (inclusiv Agenția Națională de Îmbunătățiri Funciare); 6. Biroul Politici de Reintegrare; 7. Consiliul Concurenței; 8. Agenția Proprietății Publice;

		9. Agenția Națională pentru Reglementare în Energetică; 10. Agenția Geodezie, Cartografie și Cadastru; 11. Agenția Servicii Publice; 12. Congresul Autorităților Locale din Moldova.
6.	Termenul-limită pentru depunerea avizelor/expertizelor	10 zile lucrătoare.
7.	Persoana responsabilă de promovarea proiectului	Marcel Moraru, Șef adjunct direcție, Direcția gaze naturale și produse combustibile, e-mail: marcel.moraru@energie.gov.md , Mob: 069416118.
8.	Anexe	- Proiectul Legii; - Nota de fundamentare;

Secretar de stat

/semnat electronic/

Constantin BOROSAN

Ex: Marcel MORARU, e-mail: marcel.moraru@energie.gov.md